
Еллен Уайт

ДОРОГА ДО Христа

«Прийдіть до Мене,
всі втомлені та обтяжені, –
і Я заспокою вас!»

Матвія 11:28

Київ 2025
Християнське видавництво

ББК 86.376
У 13

Переклад з англійської Ольги Перванчук

Уайт Е.

Дорога до Христа / Еллен Уайт ; Пер. з англ. – К. : Джерело життя, 2025. – 112 с.

Ця книга відкриває читачеві в усій привабливій красі Ісуса, Котрий єдиний може задовольнити всі потреби душі, що страждає в пошуках щастя. Автор скеровує на правильний шлях тих, хто перебуває в полоні сумнівів та вагань. У книзі розкритий секрет перемоги над гріхом через благодать і силу нашого Спасителя.

ББК 86.376

© «Herald of Peace» Publishing Association, 1993
© Видавництво «Джерело життя», 1994, 1999, 2004, 2006, 2015,
2021, 2022, 2025

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ 1. Божа любов до людей	6
Розділ 2. Грішник потребує Спасителя	13
Розділ 3. Покаяння	19
Розділ 4. Визнання гріхів	32
Розділ 5. Посвячення	37
Розділ 6. Віра і прийняття	43
Розділ 7. Тест на учнівство	50
Розділ 8. Зростання в Христі	58
Розділ 9. Наше життя і вчинки	67
Розділ 10. Пізнання Бога	74
Розділ 11. Велика перевага молитви	81
Розділ 12. Що робити із сумнівами?	92
Розділ 13. Радість у Господі	100

ПЕРЕДМОВА

Згарячою молитвою й великим задоволенням пропонуємо українському читачеві шосте, виправлене, видання книги всесвітньо відомої християнської письменниці Еллен Уайт «Дорога до Христа».

Небагато книг видається такими великими накладками й перекладено на стільки мов, як цю невеличку книгу. Дослідники запевняють, що за обсягом перекладів, видань і розповсюдження вона посідає перше місце після Книги книг – Біблії. Така популярність пояснюється тим, що кожен щирий читач чує зі сторінок цього бестселера звернення Ісуса до своєї душі. Мільйони людей на всіх континентах близько познайомилися з Богом і Його Сином саме завдяки цій праці.

Автор «Дороги до Христа» – Еллен Уайт (1827-1915 рр.) – відома в релігійному світі як письменниця і проповідниця. Вона народилася й виросла в північно-східній частині США, у штаті Мен. З 1885 по

1887 рік місіс Уайт жила і працювала в деяких державах Західної Європи, а також провела сім років в Австралії й Новій Зеландії, і всюди вона часто виступала з промовами на релігійно-моральну тематику перед великими аудиторіями слухачів. Еллен Уайт написала багато великих і малих книг релігійного змісту, а також з питань освіти, здоров'я, сім'ї та практичного християнства. Деякі з цих книг уже перекладені українською мовою й вийшли у світ, а деякі готуються до друку. Однак «Дорога до Христа» – найпопулярніша серед них.

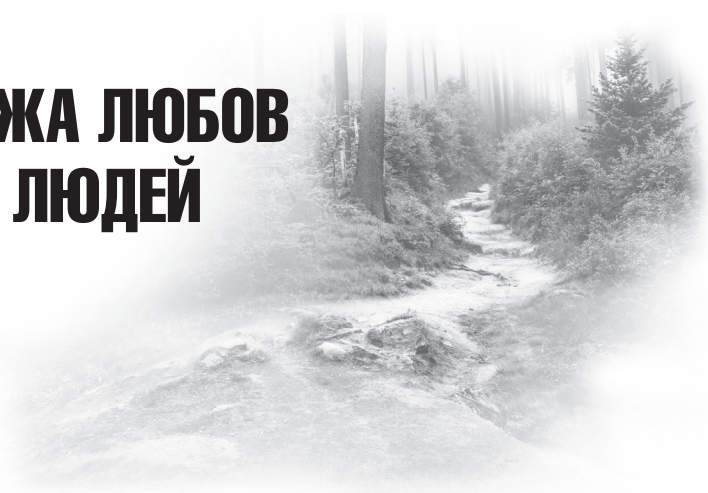
Уже сама назва книги свідчить про її зміст і призначення. На її сторінках просто й чітко визначено кроки, які ведуть до дому Небесного Отця. Вона відкриває читачеві Ісуса в Його неперевершеній красі та показує, що Він єдиний може задовольнити всі потреби людської душі. Книга спрямовує на правильний шлях тих, хто сумнівається й вагається, провадить кожного шукача правди стежкою християнського життя до повноти благословень. У доступній формі в ній розкривається секрет перемоги над гріхом через спасенну благодать і силу великого Друга грішників.

У наш час невпевненості, тривог і розчарувань ми уподібнюємося до стародавнього патріарха Якова, котрий був пригнічений жахом, бо гріх розлучив його з Богом. Уві сні він побачив сходи, які сягали Неба. У такий спосіб йому був відкритий зв'язок між Небом і Землею. Він почув слова підбадьорення й надії від Того, Хто стояв на вершині сходів.

Ми щиро бажаємо, щоб цей дивовижний досвід пережив у своєму житті кожен читач чудової книги «Дорога до Христа».

Видавці

БОЖА ЛЮБОВ ДО ЛЮДЕЙ

РОЗДІЛ 1

Як природа, так і Божественне об'явлення свідчать про Божу любов. Наш Небесний Отець – Джерело життя, мудрості й радості. Подивіться на прекрасні, дивовижні витвори природи. Як досконало вони пристосовані для потреб і щастя не тільки людини, а й усіх живих істот! Сонячне проміння й дощ, які звеселяють і оживляють землю, гори, моря, рівнини – усе запевняє нас у любові Творця. Тільки Бог задовольняє насувні потреби Свого творіння. Чудово висловив цю думку псалмист: «Очі всіх уповають на Тебе, і Ти їм поживу даєш своєчасно. Ти руку Свою відкриваєш, – і все, що живе, Ти зичливо годуєш!» (Псал. 145:15, 16).

Бог створив людину святою і щасливою, а прекрасна Земля, яка щойно вийшла з рук Творця, не мала ані сліду тління, ані натяку на прокляття. Однак порушення Закону Божого – Закону любові – принесло у світ горе і смерть. Але любов Божа від-

кривається навіть у стражданнях, спричинених гріхом. Написано, що Бог прокляв Землю через людину (Бут. 3:17). Терня й будяки – труднощі та випробування, котрі перетворюють життя людини на тяжку працю і повсякденні турботи, – були призначені для її блага як частина виховного процесу в Божому Плані спасіння людини від загибелі й виродження, заподіяних гріхом. Хоч наш світ і впав у гріх, у ньому панують не лише горе та страждання. У тій же природі ми знаходимо вістку надії й утіхи. І будяк цвіте, а на колючих стеблах розквітають троянди.

«Бог є любов!» – написано на кожній бруньці, що розпускається, на кожній билинці, що пробивається із землі. Чудові птахи, котрі зустрічають день радісним співом, барвисті, досконалі у своїй красі квіти, які наповнюють повітря солодким ароматом, велетенські лісові дерева, зодягнені в розкішні зелені шати, – усе свідчить про ніжну батьківську турботу Бога та Його бажання ошчасливити Своїх дітей.

Слово Боже також відкриває нам Його характер. Бог Сам свідчить про Свою безмежну любов і милість. У відповідь на молитву Мойсея: «Покажи мені славу Свою», – Господь сказав: «Я переведу все добро Своє перед тобою» (Вих. 33:18, 19). У цьому полягає Його слава. Господь пройшов перед Мойсеєм та проголосив: «Господь, Господь, – Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий, і многомилостивий та правдивий, що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх...» (Вих. 34:6, 7). Він «довготерпеливий і многомилостивий», бо «кохається в милості» (Йона 4:2; Михея 7:18).

Бог привертає наші серця до Себе незліченними проявами любові на небі й на землі. Він намагається відкритися нам у явищах природи, а також через найтісніші, найніжніші вза-

ємини, які можуть об'єднувати людей на землі. Однак і це не дає повного уявлення про Його любов. Незважаючи на всі ці докази, «ворог усякої правди» настільки засліпив розум людей, що вони почали дивитися на Бога зі страхом, вважаючи Його суворим і невблаганним. Сатана переконав людей у тому, що головна властивість Бога – суворе правосуддя, а Сам Він – жорстокий Суддя, немилосердний і вимогливий. Диявол представляє Творця так, ніби Він спостерігає прискіпливим оком за вадами й помилками людей, аби потім покарати їх. Саме для того, щоб розвіяти це хибне уявлення та відкрити світові безмежну Божу любов, Ісус прийшов на Землю і жив серед людей.

Син Божий прийшов з Небес, аби показати нам Отця. «Бога ніхто ніколи не бачив; але Єдинородний Бог, Який у лоні Отця, – Він явив Його» (Івана 1:18).

«Отця ніхто не знає, лише Син – і той, кому тільки бажає Син відкрити» (Матв. 11:27). Коли один з учнів Ісуса звернувся до Нього з проханням: «Господи, покажи нам Отця», – Ісус відповів: «Стільки часу Я з вами, і ти не знаєш Мене, Пилипе? Хто Мене бачив, той і Отця бачив. Як же ти говориш: Покажи нам Отця?» (Івана 14:8, 9).

Про Свою земну місію Ісус сказав: «Дух Господній на Мені, бо Він помазав Мене благовістити убогим, послав Мене зціляти розбитих серцем, проповідувати полоненим визволення, сліпим – прозріння, і пригноблених відпустити на волю» (Луки 4:18). У цьому полягала діяльність Христа. Він ходив на землі, щоб творити добро і зціляти всіх, пригноблених сатаною. У деяких селищах у жодній домівці вже не було чути зітхань, стогону хворих, бо Він, проходячи через ці селища, зцілював усіх недужих. Діла Ісуса були доказом Його Божествен-

ного помазання. Любов, милосердя, співчуття виявлялися в кожному вчинку Його життя; Його серце переповнював глибокий жаль до синів людських. Він прийняв людську природу, щоб допомогти людям у всіх їхніх потребах. Нужденні й прості люди не боялися приходити до Нього. Малі діти горнулися до Ісуса. Вони охоче сиділи на колінах у Вчителя, вдивляючись у Його задумливі, сповнені любові очі.

Ісус ніколи не вагався сказати правду, однак висловлював її завжди з любов'ю. У спілкуванні з людьми Він був надзвичайно тактовний, уважний і люб'язний. Він ніколи не був грубим, без потреби не докоряв, не завдавав зайвого болю чутливим душам. Спаситель не засуджував людські слабкості. Він говорив правду, але завжди з любов'ю. Ісус викривав лицемірство, невір'я і беззаконня, проте слова гіркого докору промовляв тремтячим від сліз голосом. Він плакав над Єрусалимом – містом, яке так любив і яке відмовилося прийняти Його – Дорогу, Правду і Життя. Жителі Єрусалима знехтували Його, свого Спасителя, але Він ставився до них із ніжністю та співчуттям. Життя Ісуса було життям самозречення й піклування про інших. У Його очах кожна душа була надзвичайно дорогоцінною. Сповнений Божественної гідності й величі, Він з великою ніжністю схилявся над кожною людиною – членом Божої сім'ї. У кожній людині Господь бачив грішника, заради спасіння якого прийшов. Він вбачав Свою місію у спасінні кожної гинучої душі.

Таким є характер Христа, що відкрився в Його земному житті. Це – характер Бога. Адже потоки Божого співчуття, котре виявилось в житті Христа, линуць до синів людських із Батьківського серця! Ісус, ніжний і співчутливий Спаситель, був Богом, Котрий «з'явився в тілі» (1 Тим. 3:16).

Саме для того, щоб викупити нас, жив, страждав і помер Ісус. Він став «Страдником», щоб ми могли стати учасниками вічної радості. Бог дозволив, щоб Його Улюблений Син, сповнений благодаті й правди, залишив оселі невимовної слави та прийшов у світ, заражений і знівечений гріхом, затьмарений тінню смерті і прокляття. Він дозволив Йому залишити лоно Отчої любові й поклоніння ангелів, щоб зазнати зневаги, приниження, ненависті і... смерті. «Кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено!» (Ісаї 53:5).

Подивіться на страждання Ісуса в пустелі, у Гетсиманії, на хресті! Непорочний Син Божий узяв на Себе тягар гріхів. Він – єдиний з Богом – відчув у Своїй душі весь жах викликаного гріхом розділення між Богом і людиною. Ось чому з Його уст зірвався болісний крик: «Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?» (Матв. 27:46). Саме тягар гріха, усвідомлення його жахливої сутності та спричиненого ним розділення з Богом – ось що скрушило серце Сина Божого.

Однак ця велика Жертва була принесена не для того, аби пробудити в серці Отця любов до людей, викликати в Нього бажання спасти їх. Ні, ні! «Бо так Бог полюбив світ, що дав Свого Єдинородного Сина...» (Івана 3:16). Бог Отець любить нас не тому, що була принесена велика Жертва примирення; Він приніс цю велику Жертву, бо любить нас. Христос став Посередником, через Якого Отець міг злити Свою безмежну любов на грішний світ. «Бог у Христі примирив світ із Собою» (2 Кор. 5:19). Бог страждав разом зі Своїм Сином. Муки Гетсиманії, смерть на Голгофі – ось та ціна, яку безмежна Любов заплатила за наше викуплення.

Ісус сказав: «Саме тому любить Мене Отець, що Я кладу Свою душу, щоб знову прийняти її» (Івана 10:17). Це означає: «Мій Отець настільки вас любить, що Його любов до вас стала ще міцнішою завдяки тому, що Я віддав Своє життя за ваше викуплення. Віддаючи Своє життя, беручи на Себе ваші борги й переступи, Я – ваш Заступник – стаю ще дорожчим для Мого Отця, бо завдяки Моїй Жертві Бог може бути справедливий і водночас виправдати всіх, хто вірить в Ісуса».

Ніхто інший, крім Сина Божого, не міг здійснити нашого викуплення, бо тільки Той, Хто перебував у лоні Отця, міг відкрити Його людям. Лише Той, Хто знав висоту і глибину Божої любові, міг показати її світові. І ніщо інше, крім безцінної Жертви Христа, принесеної Ним за грішника, не могло повніше виявити любов Небесного Отця до гинучого людства. «Бо так полюбив Бог світ, що віддав Сина Свого Єдинородного...» Бог віддав Сина не тільки для того, щоб Він жив серед людей, узяв на Себе їхні гріхи й помер як Жертва за них. Бог віддав Його грішному людству. Христос мав жити їхніми турботами і потребами. Він, Котрий був Одне з Богом, поєднав Себе із синами людськими нерозривними узами. Ісус «не соромиться називати їх братами» (Євр. 2:11). Христос – наша Жертва, Заступник і Старший Брат – перебуває перед престолом Отця в людській подобі, навіки з'єднавшись із викупленим людством. Він – Син Людський. І все це для того, щоб підняти людину з прірви виродження й гріха, аби вона могла відображати Божу любов та насолоджуватися святістю.

Ціна нашого викуплення – незмірно велика Жертва Небесного Отця, Котрий віддав Свого Сина на смерть заради людей, – покликана показати нам, якого високого становища ми

можемо досягти завдяки Христові. Натхненний апостол Іван, збагнувши висоту, глибину, ширину любові Отця до гинучого людства, сповнився подивом і благоговінням та, не знайшовши слів для змалювання величі й ніжності цієї любові, звернувся до світу з таким закликом: «Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми звалися Божими дітьми!» (1 Івана 3:1). Як високо оцінена людина! Згрішивши, людські сини стали невільниками сатани. Через віру в примирливу Жертву Христа сини Адама можуть знову стати синами Божими. Приймаючи людську природу, Христос звеличив людство. Тепер грішні люди завдяки зв'язку із Христом справді можуть відповідати імені «сини Божі». Така любов не має собі рівної. Діти Небесного Царя – яка дорогоцінна обітниця! Незрівнянна любов Божа до світу, котрий не прийняв Його! Чи ж це не тема для серйозних роздумів? Ця думка полонить душу й підкоряє розум волі Божій. Що глибше ми вивчаємо Божественний характер у світлі хреста, то краще розуміємо, як милість, любов і прощення поєднуються зі справедливістю й правосуддям; то виразнішими стають незліченні свідчення Божої любові та Його ніжного співчуття, яке перевершує жалість матері до своєї неслухняної, примхливої дитини.

ГРІШНИК ПОТРЕБУЄ СПАСИТЕЛЯ

РОЗДІЛ 2

При створенні людина була наділена благородними прагненнями й урівноваженим розумом. Вона була досконалою істотою і жила в згоді з Богом. Думки її були чистими, а наміри – святими. Але непослух спотворив прагнення людини, і самолюбство витіснило любов з людського серця. Унаслідок гріхопадіння людина настільки ослабла, що їй було не до снаги самотійно чинити опір силам зла. Вона стала в'язнем сатани та залишилася б ним назавжди, якби не втрутився Бог. Намір спокусника полягав у тому, щоб зруйнувати План, який Бог мав при створенні людини, а також спустошити світ і наповнити його горем. Ба більше: диявол замислив звинуватити в усьому цьому злі Бога, Котрий створив людину.

Коли людина була ще безгрішною, вона з радістю спілкувалася з Тим, «в Якому заховані всі скарби премудрості й пізнання» (Колос. 2:3). Однак піс-

ля гріхопадіння людина вже не знаходила радості у святому житті, а намагалася сховатися від Бога. У такому стані і сьогодні перебувають люди, серця яких не зазнали відродження й оновлення. Таке серце не живе в згоді з Господом та не знаходить радості в єдності з Ним. Грішник не був би щасливим у присутності Бога; він уникав би спілкування зі святими істотами. Якби навіть він опинився в Царстві Небесному, то це не принесло б йому радості. Дух безкорисливої любові, який панує там, де кожне серце відповідає на безмежну любов Творця, не знайшов би відгуку в його душі. Думки, смаки, спонукання грішника були б незрозумілими й чужими для безгрішних небожителів. Він вніс би дисонанс у мелодію Небес. Небо перетворилося б для нього на місце мук. Йому хотілося б лише одного: сховатися від Того, Хто є Світлом і найбільшою Радістю небожителів. Не свавільне рішення Бога закриває грішникам дорогу до Неба; вони самі закривають її для себе власною непридатністю для небесного оточення. Слава Божа була б для них «жирующим огнем». Вони б воліли загинути, аби тільки сховатися від обличчя Того, Хто помер заради їхнього викуплення.

Ми не можемо власними силами вирватися з безодні гріха, до якої потрапили. Помисли нашого серця злі, і ми не спроможні змінити їх. «Хто чистого вивести може з нечистого? Ані один!» (Йова 14:4). «Тілесні задуми – ворожнеча проти Бога, бо вони не коряться Божому Запові, та й не можуть» (Римл. 8:7). Культура, освіта, виховання волі, людські зусилля мають певне значення, однак тут вони безсилі. За їхньою допомогою можна досягти бездоганної зовнішньої поведінки, проте вони не здатні змінити серце або очистити джерело життя. Щоб грішник

міг стати святим, необхідна сила, що діє ізсередини, нове життя, отримане згори. Ця сила – Христос. Лише Його благодать спроможна оживити змертвілу душу й повернути її до Бога, до святості.

Спаситель сказав: «Якщо хто не народиться згори», тобто якщо людина не отримає нових серця і спонукань, котрі ведуть до нового життя, вона «не може побачити Божого Царства!» (Івана 3:3). Учення про те, що необхідно лише розвивати добрі начала, закладені в людині від природи, – фатальна помилка. «Адже душевна людина не приймає того, що від Божого Духа, бо для неї це безумство й вона не може цього зрозуміти, тому що це досліджується духовно» (1 Кор. 2:14). «Не дивуйся з того, що Я сказав тобі: Вам потрібно народитися згори» (Івана 3:7). Про Христа написано: «У Ньому було життя, – і життя було Світлом людей» (Івана 1:4). «Бо під небом нема іншого імені, даного людям, яким належить нам спастися!» (Дії 4:12).

Недостатньо відчувати любов і милість Бога, Його батьківську ніжність і доброту; недостатньо визнати мудрість і справедливість Божого Закону, який ґрунтується на вічному принципі любові. Усе це знав апостол Павло, коли наголошував: «Погоджуюся із Законом, що він добрий...» «Закон – святий, і заповідь – свята, праведна та добра». Але при цьому він з гіркотою й розпачем додавав: «А я – тілесний, проданий гріхові» (Римл. 7:16, 12, 14). Павло прагнув чистоти і праведності, яких не міг досягнути власними силами, тому із жалем вигукнув: «Нещасна я людина! Хто визволить мене від цього тіла смерті?» (Римл. 7:24). Такий зойк виривався з переобтяжених сердець у всіх краях і протягом усіх віків. А відповідь

лише одна: «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!» (Івана 1:29).

За допомогою численних різноманітних ілюстрацій Дух Божий висвітлює цю істину та робить її зрозумілою людям, які прагнуть звільнитися від тягаря вини. Коли Яків згрішив, обманувши Ісава, і втік з батьківського дому, усвідомлення власної вини дуже гнітило його, самотнього, бездомного, відірваного від усього дорогого для нього. Якова найбільше пригнічувала думка про те, що гріх розлучив його з Богом і він залишений Небом. Засмучений Яків ліг відпочити просто неба. Навколо були лише безлюдні узгір'я й небо, усіяне яскравими зорями. І бачить він уві сні дивовижне світло та невиразні обриси сходинок, що здіймалися від землі, на якій він лежав, і сягали, як йому здавалося, самих воріт Неба. Ангели Божі рухалися сходами догори й донизу, а від сяйва слави вгорі почувся Божественний голос, що звіщав слова розради й надії. Так Якову відкрився Той, Хто міг задовольнити потреби його спраглої душі, – Спаситель. З радістю і вдячністю Яків побачив відкритий шлях, яким він, грішник, міг відновити втрачене спілкування з Богом. Таємничі сходи з того сну символізують Ісуса – єдиного Посередника між Богом та людиною.

На цей самий символ посилається Христос у розмові з Натанілом. Він сказав: «Побачите відкрите небо й Божих ангелів, які піднімаються і опускаються над Людським Сином!» (Івана 1:51). Через відступництво людина віддалилася від Бога; зв'язок землі з Небом розірвався. Утворилася прірва, яка позбавила можливості спілкування. Але через Христа земля знову з'єдналася з Небом. Своїми заслугами Хрис-

тос проклав міст через безодню гріха, і тепер ангели можуть спілкуватися з людьми й служити їм. Христос з'єднує грішника, слабкого, безпорадного, із Джерелом безмежної сили.

Усі прагнення людини до прогресу, усі її зусилля звеличити людство даремні, якщо вона нехтує єдиним Джерелом надії й допомоги грішному людському родові. «Все добре, що нам дане, і кожний досконалий дар походить згори» (Якова 1:17). Без Нього неможливо досягнути найвищої досконалості характеру. Христос – єдиний шлях до Бога. «Я є дорога, і правда, і життя! Ніхто не приходить до Отця, якщо не через Мене» (Івана 14:6).

Серце Бога прив'язане до Його земних дітей любов'ю, сильнішою за смерть. Віддавши Свого Сина, Він в одному цьому дарі віддав нам усе Небо. Життя, смерть і посередництво Спасителя, служіння ангелів, благання Святого Духа, опіка Отця, Котрий стоїть над усіма та діє через усіх, постійна зацікавленість небожителів – усе це задля спасіння людини.

Частіше думаймо про гідну подиву Жертву, принесену за нас! Спробуймо оцінити працю й зусилля, які докладає Небо, щоб привести до покаяння заблудлих і повернути їх до Батьківського дому. У дію приведені найпотужніші засоби і спонування. Найбільші нагороди за праведні вчинки, радість Неба, присутність ангелів, спілкування з люблячим Богом і Його Сином, удосконалення й розвиток усіх наших здібностей протягом вічності – хіба це не стимули та заохочення, що спонукають нас усім серцем з любов'ю служити Творцеві і Спасителеві? А з іншого боку – вирок Божого суду над гріхом, невідворотна відплата, моральний занепад і остаточне знищення, – про все

це йдеться в Слові Божому, щоб застерегти нас від служіння сатані.

Невже ми не зможемо оцінити милість Бога? Що ще Він міг би для нас зробити? Налагодьмо правильні взаємини з Богом, Котрий полюбив нас такою дивовижною любов'ю! Скористаймося запропонованими нам засобами, щоб уподібнитися до Нього й повернутися до спілкування зі святими ангелами, до гармонії та близьких стосунків з Отцем і Сином.

ПОКАЯННЯ

РОЗДІЛ 3

Яким чином людина може бути виправдана перед Богом? Як грішникові стати праведником? До гармонії з Богом, з Його святістю ми маємо змогу прийти лише через Христа; але як прийти до Христа? Багатьох цікавить саме це запитання; воно непокоїло людей і в день П'ятидесятниці, коли, усвідомивши свій гріх, вони запитували: «Що ж нам робити?» (Дії 2:37). Першим у відповіді апостола Петра було слово: «Покайтеся!» (Дії 2:38). А згодом він додав: «Тож покайтеся і наверніться, аби були стерті ваші гріхи» (Дії 3:19).

Покаяння означає: людина шкодує, що припустилася гріха, та відвертається від нього. Ми не можемо відмовитися від гріха, якщо не усвідомимо його згубності; доки наше серце не відвернеться від нього, доти в нашому житті не відбудеться справжньої зміни.

Чимало людей не розуміє суті покаяння. Вони жалкують про вчинений гріх і навіть досягають зо-

внішніх змін у поведінці, побоюючись, що за свої недобрі діла колись доведеться страждати. Але це не те покаяння, про яке йдеться в Біблії. Вони оплакують не так гріх, як його небажані наслідки. Таким був смуток Ісава, коли він зрозумів, що назавжди втратив право первородства. Валаам, злякавшись ангела, котрий став із мечем на його шляху, зізнався у своїй вині, щоб зберегти життя. Однак він не пережив справжнього покаяння, не відчув огиди до гріха, не змінив своїх намірів. Юда Іскаріот, зрадивши свого Господа, вигукнув: «Я згрішив, видавши невинну кров» (Матв. 27:4). Страшне відчуття приреченості і страх перед судом змусили його виголосити це визнання. Юду лякали наслідки його вчинку, однак у глибині душі він не відчував нестримного жалю через те, що зрадив безвинного Сина Божого, «відрікся святого Ізраїлевого». Єгипетський фараон, зазнаючи Божих судів, визнавав свої гріхи, щоб уникнути подальших страждань, але щойно кари припинялися, він знову зухвало поводився перед Богом. Усі ці люди жалкували про наслідки гріха, а не про сам гріх.

Коли ж серце підкоряється впливу Божого Духа, тоді совість грішника пробуджується і він починає розуміти глибину й святість Божого Закону, що лежить в основі Божественного правління на Небі і на Землі. Світло, яке «освічує кожну людину, що приходить у світ» (Івана 1:9), висвітлює потаємні куточки душі й виявляє приховане в темряві. Грішник починає розумом і серцем усвідомлювати свою вину. Він відчуває святість Єгови, і страх наповнює його серце при думці, що він має стати зі своїми пороками й виною перед Тим, Кому відомі всі таємниці душі. Він бачить любов Бога, красу святості, радість чистого серця; він прагне очиститися, щоб повернути втрачене спілкування з Небом.

Молитва Давида після його падіння свідчить про те, що він справді жалкував про вчинений гріх. Його покаяння було глибоке і щире. Він не намагався виправдати свій гріх і молився не для того, щоб уникнути кари, яка йому загрожувала. Давид усвідомлював потворність злочину й нечистоту власної душі, гріх став ненависним для нього. Він молився не тільки про прощення, а й про очищення серця. Давид прагнув радості святого життя, повернення до гармонії та спілкування з Богом. Прислухайтеся до його серця: «Блаженний, кому подарований злочин, кому гріх закрито, блаженна людина, що Господь її гріха не залічить, що нема в її душі лукавства!» (Псал. 32:1, 2).

«Помилуй мене, Боже, з великої милості Твоїї, і з великого милосердя Свого загладь беззаконня мої! Обмий мене зовсім з мого беззаконня, й очисти мене від мого гріха. Бо свої беззаконня я знаю, а мій гріх передо мною постійно... Очисти ісопом мене, – і буду я чистий, обмий Ти мене – і я стану біліший від снігу... Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі віднови. Не відкинь мене від Свого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. Верни мені радість спасіння Твого, і злагідним духом підтримай мене. Визволь мене від переступу кровного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай славить Твою справедливість!» (Псал. 51:3-5, 9, 12-14, 16).

Такого покаяння неможливо досягнути власними зусиллями; його можна отримати тільки в Христа, Котрий вознісся на Небеса, а людей наділив Своїми дарами.

Саме в цьому питанні багато людей припускаються помилки, тому не можуть отримати тієї допомоги, яку Христос хоче їм надати. Вони вважають, що не можуть прийти до Христа, якщо спочатку не покаються, і це покаяння готує ґрунт для прощен-

ня їхніх гріхів. Але чи варто грішникові чекати покаяння, щоб прийти до Ісуса? Чи має покаяння перетворюватися на перешкоду між грішником і Спасителем?

Біблія не навчає, що грішник повинен покаятися, перш ніж зможе прийняти запрошення Христа: «Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені, – і Я заспокою вас!» (Матв. 11:28). Адже до справжнього покаяння приводить сила, котра виходить від Христа. Апостол Петро пояснив це ізраїльтянам такими словами: «Бог підняв Його Своєю правицею як Князя і Спасителя, щоб дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів» (Дії 5:31). Ми так само не можемо покаятися без Духа Христового, Котрий пробуджує наше сумління, як не можемо отримати прощення без Христа.

Христос – Джерело кожного доброго прагнення. Лише Він викликає в серці огиду до гріха. Будь-яке прагнення до правди й чистоти, як і усвідомлення власної гріховності, свідчить про те, що Його Дух впливає на наші серця.

Ісус сказав: «Якщо Я буду піднятий від землі, то притягну всіх до Себе!» (Івана 12:32). Христос має бути відкритий грішникові як Спаситель, Котрий помер за гріхи світу. Коли ми бачимо Агнца Божого на Голгофському хресті, тоді починаємо розуміти таємницю викуплення, і доброта Божа веде нас до покаяння. Своєю смертю заради спасіння грішників Христос явив незбагненну любов. Коли грішник відчуває цю любов, вона пом'якшує його серце, оволодіває розумом і веде душу до покаяння. Щоправда, людям інколи стає соромно за своє гріховне життя і вони залишають деякі погані звички ще до того, як починають розуміти, що Христос навертає їх до Себе. Але будь-яка спроба виправитися, щире бажання поводитися кра-

ще – це вияв сили Христа, якою Він притягує їх до Себе. Божий вплив, котрого вони ще не усвідомлюють, діє на душу так, що сумління прокидається і в житті відбуваються зовнішні зміни. Христос привертає увагу грішників до Свого хреста, щоб вони могли бачити Того, Хто був розп'ятий за їхні гріхи. Тоді їм відкривається Його заповідь, стає очевидною зіпсутість власного життя; вони бачать, яке глибоке коріння пустив у їхньому серці гріх. Нарешті приходить деяке розуміння праведності Христа, і вони вигукують: «Що ж таке гріх, якщо потребує такої великої Жертви за викуплення тих, хто опинився в його полоні? Скільки потрібно було любові, страждання, приниження, аби ми не загинули, а мали життя вічне?»

Грішник може чинити опір цій любові, цій незбагненній силі, котра привертає його до Христа, та якщо він не опиратиметься, Ісус неодмінно притягне його до Себе. Пізнання Плану спасіння приведе його до підніжжя хреста, і він розкається у своїх гріхах, які завдали стільки страждань улюбленому Синові Божому.

Та сама Божественна мудрість, яка діє в природі, впливає і на серця людей, викликаючи в них невимовну жадоу того, чим вони ще не володіють. Ніщо в цьому світі не може вгамувати їхнього прагнення. Дух Божий закликає їх шукати те єдине, що може дати мир, спокій і святу радість,— благодать Христову. Через видимий і невидимий вплив наш Спаситель постійно намагається відвернути людей від гріховних насолод, не здатних наситити душу, та привернути їхню увагу до незліченних переваг, які вони можуть знайти в Ньому. До всіх, хто даремно намагається напиться із розбитих водоймищ світу цього, звернена Божя вістка: «І спраглий нехай прийде, і хто хоче, хай візьме воду життя даром» (Об'явл. 22:17).

Якщо ви всім серцем прагнете чогось кращого, чого не може дати вам світ, визнайте це прагнення за голос Божий, що звертається до вас. Просить Його дати вам покаяння, відкрити Христа в Його безмежній любові, досконалості й чистоті. Принципи Закону Божого – любов до Бога та людини – знайшли втілення в житті Спасителя. Безкорислива любов і милосердя – ось чим було сповнене Його життя. Коли ми дивляємося в Нього, коли світло, що виходить від нашого Спасителя, освітлює нас, тільки тоді бачимо гріховність власних сердець.

Можливо, ми, подібно до Никодима, тішимося тим, що нібито живемо праведно й не робимо аморальних учинків, та вважаємо, що нам не потрібно каятися перед Богом як запеклим грішникам. Але коли в наших душах засяє світло, що виходить від Христа, тоді пізнаємо, наскільки ми нечисті, і зрозуміємо корисливість власних намірів, ворожнечу проти Бога, якою позначені всі наші життєві вчинки. Тоді ми починаємо усвідомлювати, що наша праведність – це насправді запламований одяг і тільки кров Христа може очистити нас від бруду гріха й відновити серце за Його подобою.

Достатньо лише одному променю слави Божої, одному проблиску чистоти Христа проникнути в душу, аби зробити кожну пляму в характері до болю помітною, викрити потворність і пороки людського характеру. Стають очевидними неосвяченість бажань, зрадливість серця, нечистота уст. Грішник бачить, що його недобрі вчинки зневажали Закон Божий; його серце стискається від болю, відчуваючи вплив усепроникного Святого Духа. Дивлячись на чистий, святий характер Христа, він відчуває огиду до самого себе.

Коли пророк Даниїл побачив славу посланого до нього небесного вісника, його приголомшило відчуття власної безпорадності й недосконалості. Змальовуючи почуття, які виникли в нього під час цієї чудової сцени, він сказав: «...І не залишилося в мені сили, а краса обличчя мого змінилася й знищилася, і я не задержав у собі сили...» (Дан.10:8). Зазнавши такого впливу, душа зненавидить самолюбство й егоїзм та вірою прийме праведність Христа; вона прагнучиме до такої чистоти серця, яка відповідала б вимогам Закону Божого і характеру Христа. Апостол Павло писав про себе: «Щодо праведності, яка від Закону, – тобто якщо говорити про вчинки, зовнішні дії, – бездоганний» (Филп. 3:6). Проте коли він почав розуміти духовну сутність Закону, то побачив себе грішником. За буквою Закону, якщо застосувати її до зовнішньої поведінки, як це зазвичай роблять люди, Павло утримувався від гріха; але коли спрямував свій погляд у глибину святих настанов Закону і побачив себе таким, яким його бачив Бог, тоді в покорі схилювався перед Господом і визнав власну вину. Апостол сказав: «Я жив колись без Закону, а як прийшла заповідь, гріх ожив, а я – помер» (Римл. 7:9, 10). Коли він збагнув духовну природу Закону, гріх постав перед ним у всій своїй огидності, а від його самовпевненості не залишилося й сліду.

Бог не ставиться до всіх гріхів однаково: у Його очах, як і в розумінні людей, існує більша й менша провина. Однак яким би дріб'язковим не здавався той чи інший учинок людини в очах Божих, жоден гріх не буває малим. Людська оцінка недосконала й упереджена; Господь же судить про все так, як воно є насправді. Пияка зневажають, кажучи, що його гріх закрийє йому шлях до Неба, а водночас гордість, самолюбство,

жадібність часто залишаються без осуду... Але саме ці гріхи особливо образливі для Бога, оскільки вони супротивні добрим якостям Його характеру, жертовній любові та сутності всіх взаємин у безгрішному Всесвіті. Людина, котра тяжко згрішила, може відчувати сором, усвідомлювати власну нікчемність і потребу в благодаті Христовій, але гордість не відчуває жодних потреб, тому зачиняє двері серця для Христа і Його безмежних благословень.

Бідолашний митник молився: «Боже, будь милосердний до мене, грішного!» (Луки 18:13), і вважав себе надзвичайно великим грішником; так само оцінювали його й інші люди. Але він розумів своє становище. Із тягарем вини й сорому він прийшов до Бога, прохаючи в Нього милості. Серце митника відкрилося для благодатної дії Духа Божого, Котрий міг звільнити його від влади гріха. Хвалькувата, сповнена власної праведності молитва фарисея свідчила про те, що його серце закрите для впливу Святого Духа. Фарисей був далекий від Бога, тому не усвідомлював власної нечистоти, котра не мала нічого спільного з Божественною святістю. Не розуміючи своєї потреби, він нічого й не отримав.

Якщо ви усвідомили власну гріховність, то не чекайте, доки станете кращими. Чимало людей вважає себе недостойними, аби прийти до Христа! Чи сподіваєтеся ви стати кращими завдяки власним зусиллям? «Чи мурин відмінить коли свою шкіру, а пантера – ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихе!» (Єрем. 13:23). Тільки Бог може допомогти вам. Не слід чекати, коли з'являться переконливі докази, кращі можливості або святіші нахили. Самі ми нічого не вдіємо, маємо прийти до Христа такими, якими є.

Однак нехай ніхто не обманюється думкою, що Бог через Свою велику любов і милість спасе навіть тих, хто відкидає Його благодать. Непомірну гріховність гріха можна зрозуміти лише у світлі Голгофського хреста. Якщо хтось запевняє, нібито Бог надто милосердний, аби відкинути грішника, нехай той подивиться на Голгофу. Христос узяв на Себе вину грішних людей і постраждав за них саме тому, що для спасіння людства не було іншого шляху і без цієї Жертви воно не могло б звільнитися від згубної сили гріха, відновити спілкування зі святими істотами й знову повернутися до духовного життя. Любов, страждання і смерть Сина Божого свідчать про потворність гріха і про те, що, тільки підкорившись Христові, ми можемо позбутися влади гріха й мати надію на життя, сповнене високих ідеалів.

Іноді люди, виправдовуючи своє небажання розкаятися та порівнюючи себе з так званими християнами, кажуть: «Я не гірший за них. У них не більше самозречення, стриманості й розсудливості, ніж у мене. Вони полюбляють задоволення й так само догоджають собі, як і я». Такі люди використовують вади інших, щоб виправдати нехтування власними обов'язками. Але гріхи і вади інших не можуть бути виправданням для нас, бо Господь не ставить нам у приклад недосконалість інших людей. Наш Взірець – святий, безгрішний Син Божий; а ті, хто нарікає на поведінку християн, повинні власним життям показати кращий і благородніший приклад. Якщо вони так добре розуміють, яким має бути справжній християнин, чи не стає їхній гріх від цього ще більшим? Вони знають, як потрібно правильно поводитися, але відмовляються це робити.

Небезпечно гаяти час! Не відкладайте визнання своїх гріхів та пошук чистоти серця через зв'язок з Ісусом. Саме в цьо-

му тисячі людей припускаються помилки, котра призводить їх до вічної загибелі. Немає потреби говорити про те, що людське життя коротке й непевне, але саме в цьому приховується страшна небезпека, яку ми недооцінюємо. Вона полягає в небажанні людей негайно впокоритися благальному заклику Святого Духа залишити гріховне життя. Отже, яким би малим не здавався гріх, якщо людина потурає йому, вона може загинути навіки. Те, чого ми не перемогли, переможе нас і призведе до загибелі.

Адам і Єва переконували себе, що така дрібниця – скуштувати заборонений плід – аж ніяк не може мати тих жахливих наслідків, про які попереджав Бог. Однак ця «незначна» провина стала порушенням незмінного святого Божого Закону. Вона роз'єднала людину з Богом, відкрила шлюзи смерті й невимовного страждання, які заповнили світ. Споконвіку від землі підноситься плач і ридання, усе Боже творіння стогне і страждає від наслідків непослуху людини. Навіть Небо відчувало на собі руйнівний вплив повстання проти Бога. Голгофський хрест стоїть як пам'ятник виняткової Жертви, необхідної для викуплення порушників Божого Закону. Не вважаймо гріх дрібницею!

Кожне порушення Закону Божого, зневажливе ставлення до благодаті Христа або відкинення її обертаються проти самої людини, роблячи закам'янілим її серце, послаблюючи волю, притуплюючи розум. Вона стає не тільки менш схильною до послуху, а й менш здатною підкорятися ніжним благанням Святого Духа Божого.

Багато людей заспокоює своє стурбоване сумління думкою, що можуть звернути зі шляху зла, коли тільки захочуть цього.

Їм здається, що вони можуть нехтувати милостивими Божими закликами і водночас залишатися чутливими до них; що, навіть діючи всупереч Духові благодаті, навіть ставши на бік сатани, зможуть у найскрутнішу хвилину змінити своє життя. Проте це не так легко зробити. Досвід і звичаї минулого гріховного життя настільки змінюють характер людини, що потім лише в небагатьох може виникнути бажання стати подібними до Христа.

Навіть одна негативна риса характеру, одне гріхове бажання, котре людина постійно плекає в серці, врешті-решт зведе нанівець силу Євангелія. Кожне потурання гріху віддаляє душу від Бога. Людина вперто виявляє невір'я й холодну байдужість до Божої правди, а потім лише пожинає те, що посіяла. У всій Біблії немає серйознішого застереження щодо легковажного ставлення до зла, ніж у словах мудрого Соломона: грішник «повороззям свого гріха буде зв'язаний» (Прип. 5:22).

Христос готовий звільнити нас від гріха, але не примушує до цього волю людини. Якщо, заплутавшись у гріхах, ми повністю схилюлися на бік зла і не бажаємо звільнитися та прийняти Божу благодать, то що ж Він може зробити? Ми занапащаємо самі себе, якщо вперто відкидаємо Його любов. «Ось тепер – час сприятливий! Ось тепер – день спасіння!» (2 Кор. 6:2). «Сьогодні, коли почуєте Його голос, не робіть закам'янілими ваші серця» (Євр. 3:7, 8).

«Чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце» (1 Сам. 16:7) – на людське серце з усіма суперечливими почуттями радості й смутку, таке мінливе й норовливе, у якому так багато нечистоти і неправди... Бог знає, що керує людським серцем, його намірами й цілями. Ідіть до Нього, якою б заплямованою не була ваша душа. Подібно до

псалмиста, відкрийте її потаємні куточки перед Його всепроникним зором, щиро благаючи: «Випробуй, Боже, мене, – і пізнай моє серце, досліди Ти мене, – і пізнай мої задуми, і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!» (Псал. 139:23, 24).

Багато людей визнає лише «релігію розуму», маючи вигляд благочестя, тимчасом як їхнє серце залишається неочищеним. Нехай вашою молитвою буде: «Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі віднови» (Псал. 51:12). Будьте чесні самі із собою! Будьте такими ж серйозними й невідступними, як і в тому випадку, коли б вам загрожувала смертельна небезпека. Це питання слід вирішити між Богом і вашою душею, причому вирішити для вічності. Сама лише марна надія, за котру ви намагалися триматися, може виявитися для вас згубною.

Вивчайте Слово Боже з молитвою. Це Слово відкриває вам у Законі Божому й у житті Ісуса Христа великі принципи святості, без яких «ніхто не побачить Господа» (Євр.12:14). Воно переконує нас у гріховності і ясно показує шлях спасіння. Прислухайтесь до нього як до голосу Божого, що промовляє до вашої душі.

Зрозумівши потворність гріха та справжній свій стан, не впадайте у відчай, бо Христос прийшов спасти саме грішників. Нам не потрібно примиряти Бога із собою, адже – о, незбагненна любов! – «Бог у Христі примирив світ із Собою» (2 Кор. 5:19). Ніжною любов'ю Бог привертає до Себе серця Своїх заблудлих дітей. Ніхто із земних батьків не буває таким терплячим до вад і помилок своїх дітей, як Бог до тих, кого прагне спасти. Ніхто не може ніжніше умовляти грішника, ніж Він. Жодна

людина не здатна на це. Усі Його обітниці, усі застереження є виявом безмежної Божої любові.

Коли до вас наближається сатана й переконує, що ви великий грішник, погляньте на свого Викупителя та зверніть увагу на Його заслуги. Вам може допомогти тільки одержане від Нього світло. Визнайте ваш гріх, але скажіть дияволу: «Ісус Христос прийшов у світ, щоб спасти грішників» (1 Тим.1:15), – і Його незрівнянною любов'ю ви можете спастися.

Якось Ісус розповів Симонові про двох боржників. Один з них був винен своєму панові невелику суму, а інший – значну, але пан простив їм обом. Христос запитав Симона, котрий з боржників більше любитиме свого пана. Симон відповів: «Той, якому більше подарував» (Луки 7:43). Ми були великими грішниками, але Христос помер, щоб ми могли бути прощені. Його Жертва цілком достатня, щоб Він міг благодіяти Отця про наше спасіння. Люди, котрим Він більше простив, більше Його й любитимуть. Ближче за інших вони будуть стояти біля престолу Господа та славити Його за безмежну любов і велику Жертву. Ми найкраще зрозуміємо гріховність гріха тільки тоді, коли в усій повноті усвідомимо Божу любов. Коли ми бачимо, яка велика Божя милість до нас, коли починаємо дещо розуміти про принесену за нас велику Жертву Христа, тоді наше серце сповнюється вдячністю й щирим каяттям.

ВИЗНАННЯ ГРІХІВ

*«Хто ховає провини свої,
тому не ведеться, а хто
признається та кидає їх,
той буде помилуваний»*

(Прип. 28:13).

РОЗДІЛ 4

Милість Божа! За яких простих, справедливих і розумних умов її можна отримати! Господь не вимагає, аби ми виснажували себе, щоб отримати прощення гріхів. Немає потреби здійснювати довгі втомливі паломництва до далеких країн, мучити своє тіло, щоб заслужити милість Всевишнього та спокутувати гріхи, бо хто визнає й залишає свої гріхи, той буде помилуваний.

Апостол сказав: «Тому визнавайте один перед одним гріхи, моліться один за одного, щоб зцілитися» (Якова 5:16).

Зізнавайтеся у своїх гріхах перед Богом, оскільки лише Він може їх простити, і у своїх помилках – одне перед одним. Якщо ви образили свого друга чи ближнього, то повинні визнати перед ним власну провину, а його обов'язок – охоче простити вам.

Потім просить прощення в Бога, адже ображений вами брат є дитиною Божою; завдаючи йому болю, ви чините гріх проти його Творця й Викупителя. Розкажіть про свою провину єдиному істинному Посереднику – нашому великому Первосвященнику, не Такому Первосвященнику, «Який не може співчувати нашим слабкостям, але Який подібно до нас був випробуваний у всьому, за винятком гріха» (Євр. 4:15). Він може очистити вас від будь-якої плями гріха.

Люди, котрі не впокорилися перед Богом та не визнали власних провин, не виконали головної умови, за якої Бог може їх прийняти. Якщо ви не пережили такого покаяння, про яке потім не доводиться жалкувати, якщо в справжній покорі душі, зі скрушеним серцем не визнали власних гріхів і не зненавиділи своїх переступів, то ви ще по-справжньому не шукали прощення гріхів. Не зробивши цього, ви не можете знайти мир у Господеві.

Наші гріхи залишаються непростеними лише з однієї причини: ми не бажаємо впокорити своє серце й виконати умови, викладені в Слові Божому. Щодо цього нам дано чіткі й конкретні настанови. Визнання гріхів – прилюдно чи на самоті з Богом – має бути щирим. Примушування тут недопустиме, так само як і легковажне, необдумане зізнання у своїй провині. Не можна наполягати на сповіді, якщо людина не усвідомлює огидності гріха. Милосердний і співчутливий Бог може прийняти тільки таке визнання гріхів, яке виходить із глибини серця. Псалмист сказав: «Господь зламаносердим близький, і впокорених духом спасає» (Псал. 34:19).

Істинне визнання завжди конкретне і свідчить про усвідомлення певного гріха. Одні гріхи можуть бути відкриті тільки

перед Богом, інші повинні бути визнані перед людьми, котрі через них постраждали. Гріхи, вчинені прилюдно, слід визнавати в такий самий спосіб. Справжнє визнання гріха має бути конкретним, по суті; ви повинні визнати кожен учинений вами гріх.

За часів Самуїла ізраїльський народ відійшов від Бога. Євреям довелося страждати від наслідків своїх гріхів; вони втратили віру в Бога й розуміння того, що ними керують Його премудрість і сила. Вони втратили віру в Його здатність захистити Свою справу. Євреї відвернулися від Володаря Всесвіту і забажали такого самого державного устрою, як у сусідніх народів. Щоб віднайти мир, вони ясно й чітко визнали свою провину: «Понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що жадали для себе царя» (1 Сам. 12:19). Отже, вони повинні були визнати саме той гріх, до розуміння якого дійшли, відчуваючи докори сумління. Невдячність пригнічувала їхні душі й розділяла з Богом.

Бог не прийме визнання гріхів без щирого покаяння і виправлення. У житті мають відбутися радикальні зміни: усе, що ображає Бога, слід усунути. Таким є наслідок щирого покаяння в гріху. Нам ясно сказано, що ми повинні зробити зі свого боку: «Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь!» (Ісаї 1:16, 17). Якщо «заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре!» (Єзек. 33:15). Апостол Павло так писав про плоди справжнього покаяння: «Саме це засмучення по-Божому, – дивіться, яку старанність у вас викликало, яке виправдання, яке

обурення, який страх, яке бажання, яку ревність, яку відплату! В усьому ви показали себе чистими в справі» (2 Кор. 7:11).

Коли гріх послаблює моральну чутливість, грішник не помічає вад у своєму характері, не розуміє потворності власних учинків. Якщо він не підкориться дії Святого Духа, Який переконує Його в гріху, то не усвідомить до кінця свого становища. Тоді визнання гріхів не буде щирим і серйозним. Визнаючи провину, він щоразу шукатиме виправдання, запевняючи: якби не обставини, він не зробив би вчинку, за який йому докоряють.

Коли Адам і Єва скуштували заборонений плід, їх охопило почуття сорому й страху. Спочатку вони думали тільки про те, як виправдати свій гріх, щоб уникнути жахливого смертного вироку. Господь запитав їх про вчинений гріх, і Адам відповів Йому, складаючи вину частково на Бога, частково на свою подругу: «Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, – і я їв». Жінка звинуватила змія: «Змій спокусив мене, – і я їла» (Бут. 3:12, 13).

Навіщо Ти створив змія? Навіщо дозволив йому ввійти до Едену? Саме це Єва мала на увазі, коли виправдовувала свій гріх, у такий спосіб покладаючи на Бога відповідальність за його скоєння. Дух самовиправдання вперше виник у батька всякої неправди та досі виявляє себе в усіх синах і дочках Адама. Таке визнання не походить від Святого Духа і не може бути прийняте Богом. Людина, яка справді кається, бере на себе відповідальність за вчинений гріх, без лукавства визнаючи власну провину. Подібно до нещасного митника, котрий не смів навіть очей звести до неба, вона благатиме: «Боже, будь милостивий до мене, грішного!» Хто визнає свої провини, той

буде виправданий, бо Ісус Своєю кров'ю заступається за кожну покайну душу. У Слові Божому наведені приклади справжнього впокорення й покайня. Біблія розповідає про людей, які визнавали свій гріх та не робили жодної спроби вибачити або виправдати його. Апостол Павло не приховував свого гріха. Він зображає його в найбільш непривабливому світлі, не роблячи спроби применшити провину: «Багатьох зі святих я замкнув у в'язниці, одержавши владу від первосвящеників. Коли ж їх убивали, я давав згоду. І дуже часто, караючи їх по всіх синагогах, примушував їх хулити. А сильно лютуючи на них, переслідував їх – навіть по далеких містах» (Дії 26:10, 11). Павло, не вагаючись, проголошує: «Ісус Христос прийшов у світ, щоб спасти грішників, серед яких я перший» (1 Тим. 1:15).

Смиренне, скрушене серце, сповнене щирого покайня, зможе повною мірою зрозуміти любов Божу та принесену на Голгофі Жертву. Як син зізнається у своїх поганих вчинках перед люблячим батьком, так і грішник, який щиро кається, визнає гріхи перед Богом. «Якщо ж визнаємо свої гріхи, – запевняє Біблія, – то Він, вірний і праведний, щоб простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправди» (1 Івана 1:9).

ПОСВЯЧЕННЯ

Бог обіцяє:

*«І будете шукати Мене,
і знайдете, коли шукатиме-
те Мене всім своїм серцем»*

(Єрем. 29:13).

РОЗДІЛ 5

Серце має повністю підкоритися Богові, щоб відбулася зміна, унаслідок якої в нас міг би бути відновлений образ Божий. Через свою гріховну природу ми стали відчуженими від Бога.

Святий Дух так описує наш стан: «Мертві через ваші переступи й гріхи», «...хвора ваша вся голова, і все серце боляще... Від підшви ноги й аж до голови нема цілого місця на ньому». Сатана міцно тримає нас у путах, він «зловив» нас «живцем», щоб ми «виконували його волю» (Ефес. 2:1, 2; Ісаї 1:5, 6; 2 Тим. 2:26).

Бог бажає зцілити і звільнити нас. Але оскільки для цього необхідні докорінне перетворення й відновлення всієї нашої природи, ми повинні цілковито підкоритися Богові.

Боротьба з власним «я» – найбільша битва у світі. Зректися себе, повністю підкоритися волі Божій

можна лише ціною великої боротьби. Для людини, котра не віддала себе повністю Богові, нове життя у святості неможливе.

Боже правління не засноване на сліпій чи бездумній покорі, як намагається запевнити сатана. Господь звертається до нашого розуму й сумління. Він запрошує людей: «Прийдіть і будемо правуватися» (Ісаї 1:18). Це заклик Творця, але Він не силує людську волю і приймає тільки добровільне свідоме поклоніння. Вимушена покора зробила б неможливим усебічний розумовий і духовний розвиток людини, перетворила б її на робота. Це не узгоджується з наміром Творця. Він бажає, щоб людина – вінець творіння – досягла найвищої досконалості. Господь відкриває нам такі висоти благословення, які ми можемо досягнути через Його благодать. Він закликає нас довіритися Йому, щоб Він міг здійснити в нас Свій задум. Але вибір за нами: чи бажаємо ми звільнитися від пут гріха, щоб стати справді вільними Божими дітьми?

Віддаючи себе Богові, ми неодмінно повинні відмовитися від усього, що могло б розділити нас із Ним. Ось чому Спаситель каже: «Кожний з вас, хто не відречеться всього свого майна, не може бути Моїм учнем» (Луки 14:33).

Ми маємо позбутися всього, що відвертає наше серце від Бога. Багатство є ідолом багатьох людей. Любов до грошей, бажання розбагатіти – це золотий ланцюг, котрий зв'язує їх із сатаною. Інші понад усе шукають світської слави й почестей. Життя без турбот та обов'язків є ідолом багатьох людей. Але ці рабські пута необхідно розірвати. Ми не можемо наполовину належати Господеві, а наполовину – світові. Якщо не належимо повністю Богові, то ми не Його діти.

Деякі люди стверджують, що служать Богові, проте покладаються на власні сили, коли йдеться про виконання Його Закону, формування праведного характеру та про спасіння. Їхні серця не зворушені глибоким почуттям Христової любові. Вони намагаються виконувати свої християнські обов'язки як Божі вимоги, сподіваючись у такий спосіб заслужити вічне життя. Така віра нічого не варта. Коли Христос живе в серці, людська душа настільки наповнюється Його любов'ю та радістю спілкування з Ним, що вже більше не може бути без Нього. Роздумуючи про Христа, ми забуваємо про власне «я». Любов до Нього стає рушійною силою всіх наших учинків. Люди, які перебувають під впливом Божої любові, котра повертає їх до себе, не думають, як їм задовольнити вимоги Господа ціною найменших жертв. Вони прагнуть жити в повній згоді з волею свого Викупителя, готові з радістю залишити все і повністю присвятити себе досягненню обраної мети. Визнавати Христа, не маючи глибокої любові до Нього, – це порожні слова, звичайний формалізм і тяжке ярмо.

Чи не здається вам, що віддати Христові все – надто велика жертва? Тоді запитайте себе: «Що віддав Христос задля мене?» Син Божий віддав усе: Своє життя і любов. Він прийняв страждання заради нашого викуплення. Як же можемо ми, люди, недостойні такої любові, зачинити перед Ним свої серця? Щомиті ми користуємося благословеннями Його милості і саме тому не можемо повністю усвідомити, з якої безодні гріха й нещастя Він підняв нас. Як можемо ми дивитися на Того, Кого розп'яли наші гріхи, та продовжувати зневажати Його любов і Жертву? Зрозумівши всю глибину приниження, якого зазнав Господь слави, чи можемо ми на-

рікати на те, що наш шлях до життя пролягає через боротьбу і самозречення?

У багатьох гордих серцях виникає запитання: «Навіщо каятися та принижуватися? Невже без цього я не можу бути впевненим, що Бог мене приймає?» Подивіться на Христа: Він був безгрішний. Ба більше, Він був Царем Небесним, але заради викуплення людського роду став Жертвою за гріх: «І з злочинцями був порахований, хоч гріх багатьох Сам носив і заступавсь за злочинців!» (Ісаї 53:12).

Віддаючи Христові все, від чого ми відмовляємося? Від опоганеного гріхом серця, щоб Христос очистив його Своєю кров'ю і спас нас Своєю незрівнянною любов'ю. Проте деякі люди думають, що відмовитися від усього надто важко. Які ж ганебні такі думки і слова!

Бог не вимагає, щоб ми відмовилися від того, що приносить нам користь. У всіх діяннях Він дбає лише про щастя Своїх дітей. Якби люди, котрі ще не прийняли Христа, зрозуміли, що Він прагне дати їм набагато більше того, чого вони самі шукають для себе! Людина кривдить власну душу і завдає собі величезної шкоди, коли думає й діє всупереч волі Божій. Неможливо бути по-справжньому щасливим, ідучи забороненим Богом шляхом. Адже тільки Він знає, що найкраще для нас, і робить усе задля нашого добра. Шлях гріха – це шлях нещастя й загибелі.

Помилково вважати, ніби Бог задоволений, коли Його діти страждають. Небеса зацікавлені в щасті людини. Наш Небесний Отець не позбавляє радості Своїх дітей. Він закликає нас відмовитися від того, що викличе страждання й розчарування, зачинить перед нами двері до щастя й вічного життя. Спаси-

тель світу приймає людей такими, якими вони є: з усіма їхніми вадами, немочами, недосконалостями. Він не тільки очищає людей від гріхів Своєю кров'ю і дає спасіння, а й задовольняє сердечні бажання тих, котрі погоджуються взяти Його ярмо й понести Його тягар. Він хоче дати мир і спокій усім, хто приходить до Нього по хліб життя. Ісус закликає до виконання лише тих обов'язків, які приведуть нас на вершину блаженства. Цього стану ніколи не зазнає той, хто опирається волі Божій. Перебуваючи в нас, Христос – наша надія слави – є справжньою радістю в душі.

Багато людей запитують: «Як я повинен віддати себе Богові?» Ви бажаєте це зробити, але не маєте в собі моральної сили, перебуваєте в полоні сумнівів та гріховних звичок. Ваші обіцянки й рішення – ніби піщані замки. Ви не можете керувати своїми думками, прагненнями і почуттями. Спогади про невиконані обіцянки та забуті зобов'язання підривають у вас довір'я до власної щирості й наводять на думку, що Бог не може вас прийняти. Але не впадайте у відчай! Потрібно зрозуміти, що таке справжня сила волі. Це – керівна сила в житті людини, сила здійснювати вибір. Усе залежить від правильного спрямування волі. Бог наділив людину правом вибору, і вона повинна ним скористатися. Ви не можете власними силами змінити своє серце чи примусити його любити Бога, але можете прийняти рішення служити Йому. Ви можете підкорити Богові свою волю, і тоді Він здійснюватиме у вас «і бажання, і дію». Тоді ви повністю перебуватимете під керівництвом Духа Христа; ви полюбите Його, і всі ваші думки будуть у гармонії з Ним.

Однак прагнення до святості можуть залишитися тільки добрим наміром і не принести жодної користі. Чимало людей заги-

нуть, сподіваючись і бажаючи стати християнами. Проте вони не приймають рішення підкорити свою волю Богові. Вони не роблять вибору зараз стати християнами.

Ваше життя може повністю змінитися, якщо ви скеруєте власну волю в правильному напрямку. Віддаючи її Христові, ви з'єднаєтеся із силою, вищою за силу будь-якого уряду і влади. З Небес ви приймете силу, яка зробить вас непохитними. Отже, постійно підкоряючись Богові, ви зможете жити новим життям – життям віри.

ВІРА І ПРИЙНЯТТЯ

РОЗДІЛ 6

Коли Святий пробуджує совість, ви починаєте бачити згубність гріха, його руйнівну силу й наслідки. Збагнувши, скільки горя приносить гріх, ви дивитеся на нього з огидою, усвідомлюючи, що він розлучив вас із Богом і ви стали невідьником зла. Що більше ви боретеся з ним, то ясніше бачите власну безпорадність, внутрішню зіпсованість, нечистоту; розумієте, що у вашому серці міцно вкоренилися гріх та самолюбство. Ви прагнете прощення, чистоти, свободи... Як же дійти згоди з Богом і стати подібним до Нього?

Внутрішній мир – ось що вам потрібно: прощення від Бога і любов у серці. Ані гроші, ані інтелект, ні будь-які людські знання не принесуть вам миру. Досягти його власними зусиллями – безнадійна справа. Але Бог дає вам його даром – «без срібла і без платні» (Ісаї 55:1). Він належить вам, потрібно лише

протягнути руку й узяти його. Господь говорить: «Коли ваші гріхи будуть як кармазин, – стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багрянця, – то стануть мов вовна вони!» (Ісаї 1:18). «І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро» (Єзек. 36:26).

Ви визнали свої гріхи та в глибині серця відмовилися від них, вирішивши віддати своє життя Богові. Тепер ідіть до Нього із проханням змити всі ваші переступи й дати вам нове серце. Віруйте, що Бог це зробить, адже Він обіцяв. Перебуваючи на Землі, Ісус бажав донести цей урок до свідомості людей: ми повинні вірити, що одержуємо дар, який Бог обіцяв нам, і цей дар уже належить нам. Ісус зціляв людей від хвороб, коли вони вірили в Його силу. Спаситель допомагав їм видимим чином, аби вони повірили, що Він може здійснювати й невидиме – прощати гріхи. Ісус ясно сказав про це, зціляючи розбитого паралічем чоловіка: «Але щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи». Тоді каже паралізованому: «Встань, візьми свою постіль і йди додому!» (Матв. 9:6). Євангеліст Іван, розповідаючи про чудеса Христа, підтверджує цю думку: «А це було написане, щоб ви повірили, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб вірячи, життя мали ви в Його Ім'я» (Івана 20:31).

З простих біблійних розповідей про зцілення хворих ми можемо навчитися, як потрібно вірити в Господа, щоб отримати прощення гріхів. Згадаймо історію зцілення розслабленого у Витезді. Бідний страждалець був зовсім безпорадний: він не ходив тридцять вісім років. Однак Ісус звелів йому: «Устань, візьми постіль свою і ходи!» (Івана 5:8). Хворий міг би відповісти: «Господи, якщо Ти зцілиш мене, я виконаю Твій наказ». Але ні! Він повірив словам Христа, повірив, що він уже зцілений, та

відразу зробив зусилля, аби встати; розслаблений хотів ходи-ти – і пішов. Він діяв згідно зі словом Христа – і Бог дав йому силу. Хворий видужав.

Гріхи призвели вас до подібного становища. Ви не можете спокутувати свої минулі гріхи, змінити власне серце і стати святими. Проте Бог обіцяє все це зробити для вас через Христа. Віруйте в те, що Він обіцяв. Визнайте гріхи й віддайте себе Богові. Прийміть рішення служити Йому. Щойно ви зробите це, Бог виконає Своє слово. Якщо ви вірите в те, що обіцяв Бог: що ви прощені й очищені, Він дасть вам по вірі вашій. Ви будете зцілені так само, як розслаблений, котрому Христос дав силу ходити тієї миті, коли хворий повірив у зцілення. Усе можливо тому, хто вірить.

Не чекайте, доки відчуєте, що ви видужали, натомість скажіть: «Я вірю в це не тому, що почуваюся здоровим, а тому, що Бог обіцяв».

Ісус каже: «Усе, про що молитесь і просите, – вірте, що одержите, і сповниться вам» (Марка 11:24). Виконання цієї обіцянки залежить від однієї умови: ми повинні просити згідно з волею Божою. Але ж Божа воля якраз і полягає в тому, щоб нас очистити від гріхів, зробити Божими дітьми і дати нам силу жити у святості. Тому ми можемо просити цих благословень з вірою, що отримаємо їх, та дякувати Господу за те, що вже отримали їх. Яка це перевага – приходити до Ісуса, очищатися від гріха і стояти перед Законом Божим без сорому й докорів сумління! «Тож нема тепер жодного осуду тим, які в Ісусі Христі ходять не за тілом, а за Духом» (Римл. 8:1).

Тому ми вже не свої, а куплені дорогою ціною. «Знаючи, що ви були викуплені від марного вашого життя, переданого бать-

ками, не тлінним сріблом або золотом, а дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Агнця» (1 Петра 1:18, 19). Отже, вам потрібно тільки повірити Богові. Тоді ви почнете нове життя під благодатним впливом Святого Духа. Тепер ви – член Його сім'ї, і Він любить вас так, як Свого Сина. Тепер, коли ви віддали себе Ісусові, не повертайтеся назад, не віддаляйтеся від Нього, а щодня кажіть: «Я належу Христові, я віддав себе Йому». Просіть, щоб Він дав вам Духа Святого та підтримував Своєю благодаттю. І як ви, віддавшись Богові й довірившись Йому, стали Його дитиною, так і живіть у Ньому! Апостол Павло радить: «Отже, як ви прийняли Господа Ісуса Христа, так і ходіть у Ньому» (Колос. 2:6).

Декому здається, що, перш ніж розраховувати на Божі благословення, необхідно пройти певні випробування та перекопати Господа у своєму виправленні. Однак ви вже зараз можете просити Божих благословень. Нам потрібні Його благодать і Дух Христа, Котрий підкріплює нас, інакше ми не зможемо чинити опір злу. Ісус бажає, щоб ми прийшли до Нього такими, якими є: безпорадними, з усіма своїми гріхами й вадами. Ми можемо прийти до Нього зі своїми провинами та хибами. Ми можемо прийти до Нього зі своїми немочами, пороками, безглуздою поведінкою і впасти до Його ніг у покайнанні. З великої милості Своєї Бог візьме нас в обійми Своєї любові, перев'яже наші рани й очистить від усякої скверни.

Саме тут багато людей зазнає поразки: вони не вірять, що Ісус прощає їх особисто. Вони не вірять Богові на слово. Проте всі, хто виконує поставлені Богом умови, мають перевагу на власному досвіді відчути прощення, яке Бог дає їм. Він прощає їм усі гріхи. Женіть геть думку про те, що Божі обітници не для

вас. Вони стосуються кожного покайного грішника. Христос посилає ангелів, і вони несуть Його благодать і силу кожній віруючій душі. Якою б грішною не була людина, вона може знайти силу, чистоту й праведність в Ісусі, Котрий помер за всіх грішників. Він готовий з кожного зняти заплямовану, опоганену гріхом одягу та зодягнути в білі шати праведності. Христос пропонує грішникові життя замість смерті.

Бог не ставиться до нас так, як ми, смертні люди, ставимося одне до одного. Господь сповнений милосердя, любові й ніжнього співчуття. «Хай безбожний покине дорогу свою, а крутій – свої задуми, і хай до Господа звернеться, – і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато!» (Ісаї 55:7). «Провини твої постирав Я, мов хмару, і немов мряку – гріхи твої» (Ісаї 44:22).

«Бо не жадаю Я смерті помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!» (Єзек. 18:32). Сатана завжди намагається приховати від нас благословенні Божі запевнення. Він хоче позбавити людину будь-якого проблиску надії, кожного променя світла. Але ми не повинні дозволити йому це. Не слухайте спокусника, а скажіть йому: «Ісус помер, щоб я міг жити! Він любить мене і не хоче, щоб я загинув. У мене є милосердний Небесний Отець; і хоч я зловживав Його любов'ю та нехтував Його благословеннями, котрі Він давав мені, устану, піду до Отця і скажу Йому: “Батьку, я згрішив перед небом і перед тобою і вже не гідний зватися твоїм сином; прийми ж мене як одного з твоїх наймитів!”». У цій притчі йдеться про те, як Отець приймає кожного блудного сина. «Коли він був ще далеко, батько побачив його й змилювався; побігши, кинувся йому на шию і поцілував його» (Луки 15:18-20).

Але навіть ця притча, якою б ніжною та зворушливою вона не була, не може повністю відобразити безмежне співчуття Отця Небесного. Господь говорить через Свого пророка: «Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю!» (Єрем. 31:3). Коли грішник перебуває ще далеко від батьківського дому, у чужій країні, де марнує власний маєток, серце Отця тужить за ним. І кожне бажання повернутися до Бога, яке виникає в серці грішника, є нічим іншим, як відповіддю на ніжний голос Святого Духа, Котрий кличе й навертає грішника до люблячого Небесного Отця.

Тож чи можна ще сумніватися, маючи такі запевнення у Святому Письмі? Хіба можна повірити, що Господь суворо проганяє від Себе бідолашного грішника, котрий бажає повернутися до Нього, залишити свої гріхи та в покайнанні припасти до Його ніг?

Геть подібні думки! Ніщо не може завдати більшої шкоди вашій душі, ніж таке уявлення про Небесного Отця. Бог ненавидить гріх, але любить грішника. В особі Христа Він віддав людям Себе Самого, щоб кожен охочий міг досягнути спасіння і мати вічне блаженство в Царстві слави. Чи можна сказати більш переконливо і зворушливо, ніж сказав Він через пророка Ісаю про Свою любов до нас? Ось Його слова: «Чи ж жінка забуде своє немовля, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабували, то Я не забуду про тебе!» (Ісаї 49:15).

Погляньте вгору всі, хто сумнівається і тремтить, адже Ісус живий, щоб заступатися за нас! Дякуйте Богові за Його дар Улюбленого Сина – і моліться, аби смерть Його Сина не була даремною для вас. Сьогодні Дух Святий запрошує кожного:

«Прийдіть до Ісуса!» Віддавши Йому своє серце, ви можете розраховувати на щедрі благословення.

Читаючи Божі запевнення, пам'ятайте, що вони є виявом Його невимовної любові й милосердя. Безмежно любляче серце переповнене ніжним співчуттям до грішника. «У Ньому маємо викуплення Його кров'ю, прощення переступів» (Ефес. 1:7). Віруйте: Бог допомагає вам! Він бажає відновити в людині Свій моральний образ. Коли ви наблизитеся до Нього, каючись і визнаючи гріхи, Він наблизиться до вас із милосердям та прощенням.

ТЕСТ НА УЧНІВСТВО

*«Отож, хто в Христі, той
нове творіння; давнє мину-
ло, – ось постало все нове!»*

(2 Кор. 5:17).

РОЗДІЛ 7

Іноколи людина не може назвати точного часу й місця свого навернення до Христа або згадати всі пов'язані з цим події. Але це не означає, що вона залишається ненаверненою. Христос сказав Никодимові: «Вітер віє, де хоче, і ти чуєш його шум, але не знаєш, звідки приходить і куди прямує. Так буває з кожним, хто народжений від Духа» (Івана 3:8). Вплив Святого Духа на людське серце можна порівняти з подихом вітру. Ми не бачимо вітру, але ясно відчуваємо його присутність. Відроджувальна сила, котрої не може бачити людське око, дає початок новому життю. Вона творить нову людину за подобою Божою. Дух Святий діє тихо, непомітно, однак плоди Його праці очевидні. Якщо серце людини відновлене Божим Духом, її життя свідчитиме про це.

Ми самі не можемо нічого зробити, щоб змінити себе або прийти до гармонії з Богом, та ми і не по-

винні покладатися на себе або свої добрі діла. Але, коли Божа благодать перебуває в нас, це не залишиться незауваженим. У характері, звичках, намірах відбудеться зміна. Буде помітний різкий контраст між минулим і новим життям. Характер людини відкривається не у випадкових добрих чи поганих учинках, а в щоденних, звичних словах та діях.

Однак поведінка людини може бути зовнішньо бездоганною і водночас не мати нічого спільного з відновлювальною силою Христа. Прагнення впливати на ближніх та користуватися пошаною часом змушує нас жити порядно. Почуття власної гідності допомагає стримуватися від недобрих учинків. Навіть егоїст здатний на шляхетні вчинки. Як же тоді визначити, на чиєму ми боці? Хто панує в нашому серці й думках? Хто спрямовує наші прагнення? Про кого ми любимо говорити? Кому належать наші палкі почуття і найкращі сили? Якщо ми належимо Христові, то найбільшою насолодою для нас будуть думки про Нього. Ми віддаємо Йому себе й усе, чим володіємо. Ми прагнемо відтворювати Його образ, сповнюватися Його Духом, чинити Його волю і догоджати Йому в усьому.

Кожен, хто став новим створінням у Христі Ісусі, принесе у своєму житті плід Духа: «любов, радість, мир, довготерпіння, ласкавість, доброта, віра, лагідність, стриманість» (Гал. 5:22, 23). Такі люди не будуть більше поступатися колишній похоті, натомість вірою в Сина Божого прямуватимуть Його слідами, відтворюючи Божий характер та очищаючи себе, щоб бути чистими, як Він. Їм буде подобатися те, що колись вони ненавиділи, а те, що колись любили, – зненавидять. Горді й самовпевнені стануть лагідними і покірними; метушливі й зарозумілі – серйозними і скромними. П'яниці стануть тверезими, розпусні –

цнотливими. Світські звичаї та смаки будуть залишені. Християнин шукатиме не зовнішньої прикраси, його буде приваблювати «прихована сердечна людина, у нетлінності лагідного і мовчазного духу, що є дорогоцінним перед Богом» (1 Петра 3:3, 4).

Покаяння не можна вважати щирим, якщо воно не викликає змін у житті. Коли ж грішник повернув узятє в заставу, віддав украдене, визнав гріхи, почав любити Бога і ближніх, тоді може бути впевнений у тому, що перейшов від смерті до життя.

Коли ми – заблудлі грішні діти – приходимо до Христа й отримуємо Його всепрощаючу благодать, наші серця сповнюються Його любов'ю. Тоді жоден тягар не буде для нас важким, бо ярмо, покладене на нас Христом, легке. Обов'язки перетворюються на радість, а жертвне служіння – на насолоду.

Шлях, раніше оповитий темрявою, освітиться промінням Сонця Праведності.

У послідовниках Христа виявлятиметься краса Його характеру. Він з радістю виконував Божу волю. Любов до Бога, палке бажання прославити Його були рушійною силою життя Спасителя. Любов надавала всім Його вчинкам особливої краси й благородства. Любов походить від Бога. Вона не може народитися в неосвяченому серці. Любов живе лише там, де панує Ісус: «Ми любимо Його, бо Він перший полюбив нас» (1 Івана 4:19).

У відродженому Божою благодаттю серці любов є рушійною силою всіх учинків. Вона змінює характер, полонить думки, підкоряє пристрасті, угамовує ворожнечу, облагороджує почуття. Така виплекана в серці любов робить життя щасливим, благотворно впливає на ближніх.

Існують дві небезпеки, яких повинні остерігатися діти Божі, а особливо ті, хто недавно навчився покладатися на Його благо-

дать. Насамперед, як уже зазначалося, не слід розраховувати, що власними ділами можна досягти гармонії з Богом. Хто думає стати святим, дотримуючись Закону власними силами, той береться за неможливе. Усе, що людина робить без Христа, заплямоване самолюбством і гріхом. Лише благодать Христа, яку ми отримуємо через віру, може зробити нас святими.

Протилежна, але теж небезпечна помилка полягає в тому, що віра в Христа звільняє людей від виконання вимог Божого Закону, а оскільки ми долучаємося до благодаті Христової лише через віру, отже, наші діла жодним чином не пов'язані з нашим викупленням.

Однак зверніть увагу: послух – це не просто формальна згода, а служіння любові. Закон Господа – це вираження Його природи. Закон є втіленням великого принципу любові, тому лежить в основі Божественного правління на Небі й на Землі. Якщо наші серця оновлені за подобою Божою, якщо Божественна любов імплантована в нашу душу, то чи не будемо ми виконувати Його Закон? Коли любов панує в серці, коли оновлена людина стає дедалі більш подібною до свого Творця, тоді здійснюється обітниця Нового Завіту: «Дам Мої Закони в їхні серця і запишу їх у їхній розум» (Євр. 10:16). А якщо Закон записаний у серці, то хіба він не впливатиме на наше життя? Послух, тобто служіння й вірність, засновані на любові, – правдива ознака того, що ми належимо Христу. Святе Письмо свідчить: «Бо це любов до Бога – дотримуватися Його заповідей!» (1 Івана 5:3). «Хто каже, що пізнав Його, а заповідей Його не дотримується, той неправдомовець, і в ньому немає правди» (1 Івана 2:4). Віра не звільняє людину від послуху. Навпаки, віра і тільки віра робить нас причетними до благодаті Христової, яка дає силу для послуху.

Ми не заслуговуємо спасіння своїм послухом. Бог дає спасіння даром, і його приймають вірою. Проте послух – це плід віри. «І ви знаєте, що Він з'явився, аби взяти наші гріхи, а в Ньому гріха нема. Кожний, хто в Ньому перебуває, не грішить. Кожний, хто грішить, не бачив Його і не пізнав Його» (1 Івана 3:5, 6). Це справжнє випробування віри. Якщо ми перебуваємо в Христі, якщо любов Божа живе в нас, тоді наші почуття, думки, наміри і вчинки будуть узгоджені з волею Бога, висловленою в Заповідях Його святого Закону. «Дітоньки, хай ніхто вас не вводить в оману. Хто чинить правду, той праведний, як праведний Він» (1 Івана 3:7). Мірилом праведності є святий Божий Закон, який складається з Десяти Заповідей, проголошених на Сінаї.

Так звана віра в Христа, яка нібито звільняє людину від необхідності послуху Богові, – це не віра, а самовпевненість. «Адже ви спасенні благодаттю через віру» (Ефес. 2:8). Але «віра, коли не має діл, сама по собі є мертвою» (Якова 2:17). Ісус сказав про Себе ще до того, як прийшов на Землю: «Твою волю чинити, мій Боже, я хочу, і Закон Твій – у мене в серці» (Псал. 40:9). А незадовго до Свого вознесіння на Небо Він знову проголосив: «Я, зберігши заповіді Мого Отця, перебуваю в любові Його» (Івана 15:10). У Святому Письмі сказано: «З того дізнаємося, що ми Його пізнали, якщо дотримуємо Його заповіді... Хто каже, що в Ньому перебуває, той має жити так само, як жив Він» (1 Івана 2:3, 6). «Тому що й Христос постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли Його слідами» (1 Петра 2:21). Вічне життя дароване нині за такої самої умови, як і тоді, коли наші прабадьки згрішили в раю, а саме: повне підкорення Божому Закону, досконала праведність. Якби вічне життя було дароване за якоїсь іншої умови, тоді щастя Все-

світу було б під загрозою; тоді вічно залишалися б відчиненими двері для гріха, а разом з ним – для горя і страждань. До гріхопадіння Адам міг завдяки послуху Божому Законові формувати праведний характер. Однак він не пішов цим шляхом, тому через його гріх ми успадкували гріховну природу і не можемо самі стати праведними. Оскільки ми грішні й далекі від святості, то не можемо досконало виконувати святий Закон. Ми не маємо власної праведності, котра могла б задовольнити вимоги Божого Закону. Але Христос відкрив нам шлях до спасіння. Він жив на Землі серед таких самих спокус і випробувань, з якими зустрічаємося й ми, однак Його життя залишилося безгрішним. Він помер за нас та сьогодні бажає звільнити нас від гріхів і дати Свою праведність. Якщо ви віддаєте себе Христові, приймаєте Його як свого Спасителя, тоді, незважаючи на всі ваші гріхи, завдяки Його заслугам вас визнано праведним. До уваги береться Христовий характер, а не ваш власний, і Бог приймає вас такими, ніби ви ніколи не грішили.

Ба більше, Христос змінює серце. Він оселяється у вашому серці, бо ви прийняли Його. Вам необхідно через віру підтримувати цей зв'язок із Христом та постійно підпорядковувати Йому свою волю. Доки ви перебуватимете в такому стані, доти Він буде викликати у вас «і хотіння, і чин за доброю волею Своєю». Тому ви зможете сказати: «...А що живу в тілі тепер, – живу вірою в Божого Сина, Котрий мене полюбив і видав за мене Самого Себе!» (Гал. 3:20). Ісус сказав Своїм учням: «Бо не ви будете говорити, а Дух Отця вашого, що говорить у вас» (Матв. 10:20). Тоді разом із Христом, Який діятиме у вас, ви будете здатні виявляти той самий дух і чинити ті самі добрі діла праведності й послуху.

Ми не маємо в собі нічого, чим могли б похвалитися. Немає жодної підстави для самозвеличення. Єдиною нашою надією є зарахована нам праведність Христа – результат дії Його Духа в нас і через нас.

Говорячи про віру, треба пам'ятати: приймати незаперечні факти – ще не означає виявляти справжню віру. Існування всемогутнього Бога, істинність Його Слова – це факти, які не може заперечити навіть сатана з усім своїм воїнством. Біблія говорить: «Але й біси вірять і тремтять» (Якова 2:19). Однак не такої віри Бог очікує від нас. Справжня віра передбачає не тільки визнання Слова Божого, а й підкорення власної волі Господу, повну віддачу свого серця, зосередження на Ньому всіх почуттів. Така віра виявляється у ділах любові й очищає душу. Вона відновлює людину за подобою Божою. До цього людина не підкорялася та й не могла підкорятися Божому Заповіті; а тепер знаходить утіху у святих Заповідях та разом із псалмистом вигукує: «Як я кохаю Закона Твого, цілий день він – розмова моя!» (Псал. 119:97). Тепер праведні вимоги Закону втілюються в нас, «які в Ісусі Христі ходять не за тілом, а за Духом» (Римл. 8:1).

Є люди, котрі відчули всепрощаючу любов Христа й усім серцем бажають бути дітьми Божими. Однак вони бачать свої вади, недосконалість і через це схильні сумніватися в тому, чи їхні серця відновлені Святим Духом. Таким я хочу сказати: «Не впадайте у відчай!» Нам ще не раз доведеться схилитися до ніг Христа, оплакуючи власні вади й помилки, але ми не повинні занепадати духом. Навіть якщо ворог перемагає, ми не залишені, не відкинуті Богом. Христос перебуває по правиці Божій, Він заступається за нас! Так писав Його улюблений учень Іван: «Пишу вам це, щоб ви не грішили. А коли хто згрішить, то маємо За-

ступника перед Отцем, Ісуса Христа – Праведника» (1 Івана 2:1). Не забувайте слів Христа: «Сам Отець любить вас» (Івана 16:27). Він хоче відновити у вас Свій образ, бачити у вас відображення Своєї чистоти й святості. І якщо ви тільки підкоритеся Йому, тоді «Той, Хто розпочав у вас добре діло, завершить його до дня Ісуса Христа» (Филп. 1:6). Ревно моліться та зміцнюйтеся у вірі! Зневірившись у власних силах, покладайте надію на силу нашого Викупителя та прославляйте Його – Цілителя людських душ.

Що ближче ви до Ісуса, то більше вад помічатимете у власному характері, адже ваш духовний зір загострюється. Порівняно з Його досконалістю ваші хиби стають помітнішими. Це доказ того, що підступи сатани втратили силу і вас пробуджує животворний вплив Божого Духа. Людина, яка не усвідомлює власної гріховності, не може мати в серці глибокої любові до Ісуса. Душа, котра завдяки благодаті Христа зазнала цілковитої зміни, буде захоплюватися Його Божественним характером. Але якщо ми не бачимо власної духовної потворності, це безпомилковий доказ того, що ми ще не знайомі з красою й досконалістю Христового характеру.

Що менше ми схильні звеличувати себе, то вище оцінимо невимовну чистоту і привабливість Спасителя. Усвідомлення власної гріховності спонукує нас прийти до Того, Хто завжди може простити. Коли душа розуміє свою безпорадність і шукає Христа, Він відкривається їй у Своїй всемогутності. Що сильніше ми відчуваємо потребу в Ньому та Слові Божому, то величнішим буде наше уявлення про Його характер і то повніше ми відображатимемо Його образ.

ЗРОСТАННЯ В ХРИСТІ

РОЗДІЛ 8

Зміна серця, завдяки якій ми стаємо Божими дітьми, називається в Біблії народженням згори. Його можна порівняти із проростанням посіяного сівачем доброго зерна. Так само люди, котрі щойно навернулися до Христа, повинні, як «новонароджені немовлята», зростати, досягаючи «міри зрілості повноти Христа» (1 Петра 2:2; Ефес. 4:13). Немов посіяне на полі добре насіння, вони мають рости і приносити плоди. Пророк Ісая говорить: «І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь!» (Ісаї 61:3). Ці приклади, запозичені зі світу природи, дають змогу краще зрозуміти таємниці духовного життя.

Людської мудрості і знань недостатньо, щоб дати життя навіть найменшій істоті. Рослини й тварини існують лише тому, що Бог наділив їх життям. Так само і духовне життя зароджується в серці людини тільки від Бога. Якщо людина «не народиться згори»

(Івана 3:3), вона не зможе стати спільником життя, яке прийшов дати нам Христос.

Те саме можна сказати і про ріст. Лише завдяки Богові розпускається брунька, а квітка перетворюється на плід. Тільки Його силою розвивається насіння: спочатку «стебло, потім колос, а тоді – повно пшениці в колосі» (Марка 4:28). Пророк Осія сказав, що Ізраїль розцвіте, «неначе лілея... збіжжя оживлять вони й зацвітуть, немов той виноград» (Осії 14:6, 8). Ісус просить нас: «Дивіться на лілії, як вони ростуть» (Луки 12:27). Рослини і квіти ростуть не самі собою, не завдяки власним зусиллям, а тому, що отримують від Бога все необхідне для життя. Дитина не може своєю силою чи прагненням додати собі зросту. Так само й ви турботами чи власними силами не можете забезпечити собі духовне зростання. Рослини й діти ростуть тому, що отримують з навколишнього середовища все необхідне для життя – повітря, сонячне світло, поживу. Чим ці дари природи є для тварин і рослин, тим Христос є для тих, хто покладається на Нього. Він для них – «вічне світло» (Ісаї 60:19), «сонце та щит» (Псал. 84:12); Він буде «Ізраїлеві, як роса...» (Осії 14:6). «Він зійде, як дощ на покіс, немов краплі, що зрошують землю!» (Псал. 72:6). Христос – жива вода; «хлібом Божим є Той, Хто сходить з неба і дає світові життя» (Івана 6:33).

Бог послав людям незрівнянний дар – Свого Сина – і цим оточив увесь світ атмосферою благодаті, такою ж реальною, як атмосфера, що захищає нашу земну кулю. Усі, хто перебуває в цій життєдайній атмосфері, житимуть і зростатимуть до повної міри зросту в Христі Ісусі.

Як квітка тягнеться до сонця, щоб під його яскравим промінням набути досконалості форми й краси, так і ми повинні праг-

нути до Сонця Праведності, щоб у сяйві небесного світла наш характер ставав дедалі більше подібний до характеру Христа.

Той самий урок міститься і в словах Ісуса: «Перебувайте в Мені, а Я – у вас. Як гілузка не може приносити плоду сама по собі, якщо не буде на виноградній лозі, так і ви, якщо не будете перебувати в Мені. Без Мене не можете робити нічого» (Івана 15:4, 5). Як гілка, відрубана від материнської лози, не може рости і плодоносити, так і ви не зможете жити святим життям, якщо не перебуватимете в Христі. Без Нього ви не маєте життя, не маєте сили протистояти спокусі, не можете зростати в благодаті й святості. Перебуваючи в Ньому, ви будете жити повнокровним життям. Отримуючи від Нього життєву силу, ніколи не зів'янете і не будете безплідними. Ви будете подібними до дерева, посадженого над водним потоком.

Багато людей вважає, що вони мають самотійно виконати якусь частину цієї справи. Вони вірять, що Христос простив їхні гріхи, і тепер намагаються власними зусиллями жити праведно. Однак їхні зусилля даремні. Ісус каже: «Без Мене не можете робити нічого». Зростання в благодаті, радість і корисність нашого життя повністю залежать від єдності із Христом. Перебуваючи в Ньому та спілкуючись із Ним щоденно і щогодини, ми зростатимемо в благодаті. Він – не лише Проводир, а й Вершитель нашої віри. Христос – Перший і Останній, Він – усе й у всьому. Ісус має бути з нами не тільки на початку чи в кінці нашого життєвого шляху, а й на кожному кроці. Давид сказав: «Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правici моїй, – й я не буду захитаний!» (Псал. 16:8).

Можливо, у вас виникає запитання: «Як я маю перебувати в Христі?» Відповідь: так само, як і на початку, коли ви прийняли

Його. «Отже, як ви прийняли Господа Ісуса Христа, так і ходіть у Ньому» (Колос. 2:6). «Праведний Мій житиме вірою» (Євр. 10:38). Ви віддали себе Богові, щоб повністю належати Йому, аби служити й бути слухняними Йому; ви прийняли Христа як свого Спасителя. Ви не могли самі заплатити за власні гріхи чи змінити своє серце, але, віддавшись Богові, повірили, що Він усе це здійснив для вас заради Христа. Вірою ви стали власністю Христа і вірою маєте зростати в Ньому – віддаючи та приймаючи. Ви повинні віддати все: своє серце, волю, служіння, віддати Йому самого себе, щоб виконувати всі Його веління. І ви так само маєте прийняти все: повноту благословення в особі Христа, щоб Він жив у вашому серці, був вашою міццю і праведністю та щоб одержати силу для послуху.

Щоранку присвячуйте своє життя Богові. Нехай це буде найпершою вашою справою. Моліться так: «Візьми мене, Господи! Я повністю належу Тобі. Я складаю всі свої плани біля Твоїх ніг. Використай мене сьогодні у Твоєму служінні. Будь зі мною, щоб усі справи я звершував разом з Тобою». Це необхідно робити кожного дня. Отже, щоденно вранці присвячуйте себе Богові. Вручайте Йому всі свої плани, будьте готові виконати їх або відмовитися від них, керуючись Його провидінням. У такий спосіб ви щоденно віддаватимете своє життя в руки Божі, і воно ставатиме дедалі подібнішим до життя Христа.

Життя в Христі – це життя спокою. У християнина може не бути піднесених почуттів, але він завжди матиме внутрішню впевненість і мир. Ви покладаєтеся не на себе, а на Христа. Ваша немічність з'єднується з Його силою, ваше незнання – з Його мудрістю, ваше безсилля – з Його всемогутністю. Тому ви не повинні дивитися на себе; не дозволяйте думкам зосе-

реджуватися на собі – дивіться на Христа. Роздумуйте про Його любов, красу і досконалість Божественного характеру. Христос у Своєму самозреченні, Христос у Своєму приниженні, Христос у Своїй чистоті й святості, Христос у Своїй незрівнянній любові – ось теми, над якими слід розмірковувати. Любячи Христа, наслідуючи Його приклад та повністю покладаючись на Нього, ви зможете стати подібними до Нього.

Ісус говорить: «Перебувайте в Мені» (Івана 15:4). У цих словах виражена ідея спокою, постійності, упевненості. Він знову запрошує: «Прийдіть до Мене... і Я заспокою вас» (Матв. 11:28). Псалмист висловлює цю саму думку: «Жди Господа мовчки й на Нього надійся» (Псал. 37:7). А пророк Ісаї запевняє: «Сила вам буде в утишенні та в сподіванні» (Ісаї 30:15). Цей спокій не можна знайти в бездіяльності, бо в запрошенні Спасителя обіцянка дати спокій поєднується із закликом до праці: «Візьміть Моє ярмо на себе... і знайдете спокій своїм душам» (Матв. 11:29). Християнин, який повністю покладається на Христа, виявлятиме найбільшу ревність і завзятість на Божій ниві. Коли людина зосереджує свої думки на собі, вона відвертається від Христа – Джерела життя й сили. Ось чому сатана постійно намагається відвернути увагу людей від Спасителя, щоб у такий спосіб перешкодити їхньому спілкуванню та єдності із Христом. Сатана намагатиметься скерувати ваші думки на задоволення цього світу, життєві турботи, труднощі й печалі, провини інших людей, на власні помилки й недосконалість – на що-небудь із цього або навіть на все це. Не піддавайтеся на його хитрощі. Дуже часто думки багатьох щирих сумлінних людей, які бажають жити для Бога, сатана зосереджує на їхніх власних помилках та безсиллі. Розділяючи їх у такий спосіб із Христом,

він сподівається здобути перемогу. Не слід зосереджуватися на собі, перебуваючи в тривозі й сумнівах щодо нашого спасіння. Усе це віддаляє людину від Джерела її сили. Довірте своє життя Богові та покладайтесь на Нього. Говоріть і думайте про Ісуса. Ваше «я» має розчинитися в Ньому. Відкиньте всі сумніви і страх. Скажіть разом з апостолом Павлом: «І живу вже не я, а Христос живе в мені. А що тепер живу в тілі, то живу вірою в Божого Сина, Який полюбив мене й віддав Себе за мене» (Гал. 2:20). Спочиньте в Христі. Він здатний зберегти те, що ви Йому довірили. Перебуваючи в Його руках, ви все подолаєте завдяки Тому, Хто вас полюбив.

Прийнявши людську природу, Христос з'єднав Себе з людством узами любові, яких не зможе розірвати жодна сила, хіба що людина по своїй волі сама розлучиться з Ним. Сатана різноманітними спокусами буде зваблювати вас розірвати цей зв'язок, прийняти рішення залишити Христа. Ось саме тут потрібно пильнувати, молитися й докладати всіх зусиль, щоб жодні спокуси не примусили нас обрати собі іншого господаря. Адже за нами завжди залишається право вибору. Зосередьмо ж свій погляд на Христі, і Він збереже нас. Доки ми з Ісусом, доти перебуватимемо в безпеці. Ніхто не зможе вирвати нас із Його рук. Постійно споглядаючи Христа, ми «перетворюємося в той самий образ від слави в славу, як від Господнього Духа» (2 Кор. 3:18).

Саме так перші учні стали схожими на нашого дорогого Спасителя. Почувши Його слова, вони відчували свою потребу в Ньому. Вони шукали Його, знайшли та пішли слідом за Ним. Учні перебували з Ним скрізь: удома, за столом, на лоні природи. Вони щодня навчалися в Нього, приймаючи з Його уст

уроки святої правди; дивилися на Нього, як слуги на пана, щоб зрозуміти, як потрібно діяти. Учні Христа були людьми з подібними до нас нахилами (див. Якова 5:17). Вони так само, як і ми, мали боротися з гріхом, так само потребували благодаті, щоб жити святим життям.

Навіть улюблений учень Ісуса, Іван, котрий найбільше був подібний до Спасителя, не мав від природи такого привабливого характеру. Спочатку він був не тільки самовпевненим і честолюбним, а й нестриманим та злопам'ятним. Та краще пізнавши Божественний характер Христа, він побачив власні вади, і це впокорило його. Сила й терпіння, могутність і ніжність, велич і лагідність, які він бачив у щоденному житті Сина Божого, викликали в його душі захоплення й любов. З кожним днем серце Івана більше тягнулося до Христа, доки любов до Вчителя не витіснила з його душі любов до себе. Під впливом перетворювальної сили Христа зникли честолюбство і нестриманість. Відроджувальна сила Святого Духа оновила серце Івана. Сила Христової любові змінила його характер. Це переконливий доказ єдності з Ісусом. Якщо в серці людини живе Христос, вона повністю змінюється, Його любов пом'якшує серце, упокорює душу, спрямовує думки й бажання до Бога.

Після того як Христос вознісся на Небо, Його послідовники продовжували відчувати присутність Господа. Це була особиста присутність, яка наповнювала душу світлом і любов'ю. Ісус, Спаситель, Котрий ходив, говорив і молився з ними, підбадьорював і потішав їх, був узятий на Небо, коли на Його устах усе ще звучала вістка миру. Його вже оточила хмара ангелів, а до учнів ще линули Його слова: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!» (Матв. 28:20). Господь вознісся на Небо

в людській подобі. Тому учні знали, що там, перед Божим престолом, перебуває їхній Друг і Спаситель, любов Котрого незмінна та Котрий і надалі з'єднаний з багатостраждальним людством. Христос представив Богові заслуги Своєї дорогоцінної крові – Свої пробиті руки і ноги як доказ великої ціни, заплаченої за викуплених. Учні знали: Він вознісся на Небо, щоб там приготувати їм місце, і Він прийде знову й візьме їх до Себе.

Зібравшись разом після вознесіння Христа, учні палко бажали звернутися до Отця Небесного зі своїми молитвами в Ім'я Ісуса. Урочисто, з благоговінням вони схилюлися в молитві, повторюючи дане їм запевнення: «Чого тільки не попросите від Отця в Моє Ім'я, – дасть вам. Дотепер ви не просили нічого в Моє Ім'я. Просіть – і отримаєте, щоб ваша радість була повна» (Івана 16:23, 24). Щораз вище простягаючи руки віри, вони з дедалі більшим переконанням говорили: «Ісус Христос, Який помер і воскрес; Який по правиці Бога, – Він і заступається за нас!» (Римл. 8:34). У день П'ятидесятниці до них зійшов Утішитель, про Котрого Христос сказав: «Він при вас перебуває» (Івана 14:17). При цьому Він зауважив: «Краще для вас, щоб Я пішов. Бо якщо Я не піду, то Утішитель не прийде до вас. Якщо ж піду, – пошлю Його до вас» (Івана 16:7). Відтоді Христос через Святого Духа завжди мав перебувати в серцях Своїх дітей. Тепер ця єдність із Ним була тіснішою, ніж тоді, коли Він перебував з ними особисто. Від них виходили світло, сила й любов Христа, Який жив у їхніх серцях, і люди «дивувалися, бо знали їх, що були з Ісусом» (Дії 4:13).

Сьогодні Христос бажає бути для Своїх дітей Тим, Ким був для перших учнів. Востаннє молячись у тісному колі Своїх

учнів, Христос просив: «Та благаю не лише за них, а й за тих, що повірять у Мене через їхнє слово» (Івана 17:20).

Ісус молився за нас, благаючи Бога, щоб ми були єдині з Ним, як Він єдиний зі Своїм Отцем. Яка це чудова єдність! Спаситель сказав про Себе: «Син не може робити нічого Сам від Себе» (Івана 5:19). «Отець, Який у Мені перебуває, – Він і творить ті діла» (Івана 14:10). Тому, якщо Христос живе у ваших серцях, Він «викликає у вас і бажання, і дію» (Филп. 2:13). Тож працюймо так, як працював Він, виявляючи такий самий дух. Люблячи Його та перебуваючи в Ньому, ми будемо в усьому уподібнюватися до «Того, Хто є Голова, – до Христа» (Ефес. 4:15).

НАШЕ ЖИТТЯ І ВЧИНКИ

РОЗДІЛ 9

Бог – Джерело життя, світла й радості для Всесвіту. Його благословення зливаються на все творіння, немов сонячне проміння й потоки життєдайної води. І якщо Бог живе в серцях людей, вони також випромінюватимуть любов та благословення.

Наш Спаситель знаходив радість у тому, щоб піднімати грішників і спасати їх. Задля цього Він не дорожив Своїм життям, перетерпів хрест, незважаючи на сором. Ангели теж постійно трудяться для щастя інших. У цьому вони знаходять радість. Праця безгрішних ангелів полягає в тому, щоб допомагати нещасним, котрі в усіх відношеннях – як за характером, так і за станом – нижчі за них. А для гордого серця таке служіння здається принизливим. На Небі панує дух безкорисливої любові Христа і становить саму суть небесного блаженства. Це той дух, який матимуть послідовники Христа, і це та праця, яку вони виконуватимуть.

Коли любов Христа наповнює серце, вона, подібно до чарівних пахоців, не може залишатися прихованою. Її святий вплив відчуватимуть усі, хто спілкуватиметься з нами. Дух Христа, що перебуває в серці, освіжає кожного, немов джерело в пустелі, та викликає нестримне бажання в близьких до загибелі людей пити цю воду життя. Любов до Ісуса виявляється в бажанні працювати так, як працював Він для благословення й духовного піднесення людства. Ця любов навчить нас любити, бути лагідними, співчутливими до всього творіння, про яке піклується Небесний Отець.

Життя Спасителя на Землі не було легким життям, присвяченим Самому Собі. Він невтомно, наполегливо, завзято працював для спасіння грішних людей. Від Вифлеємських ясел і до Голгофи Христос ішов шляхом самозречення, не ухиляючись від труднощів, виснажливих мандрівок, утомливих турбот і праці. Він говорив: «Син Людський – прийшов Він не для того, щоб служили Йому, а щоб послужити й віддати Свою душу як викуп за багатьох!» (Матв. 20:28). Це була головна мета Його життя. Усе інше було для Нього другорядним та підпорядкованим основному служінню. Виконання волі Бога й завершення Його справи було для Нього хлібом і водою. У невтомній праці Він забував про Себе і Свої потреби.

Усі причетні до благодаті Христової так само будуть готові на будь-яку жертву, щоб люди, за яких помер Ісус, також могли прийняти цей небесний дар. Вони будуть робити все можливе, аби світ став кращим. Такий дух є доказом справжнього навернення. Щойно людина приходить до Христа, у її серці відразу виникає бажання розповісти всім, якого дорогого Друга вона знайшла в Ісусі; спасенна й освячувальна істина не по-

винна залишатися прихованою в серці. Якщо ми зодягнулися в праведність Христа і сповнені радістю від присутності Його Духа, то не зможемо мовчати. Якщо ми переконалися, який добрий Господь, то в нас буде що сказати іншим. Ми приведемо до Нього інших людей, як це зробив Пилип, коли знайшов Спасителя. Ми будемо намагатися показати людям привабливість Христа і невидимі реалії прийдешнього світу. У нас виникне палке бажання прямувати тим шляхом, яким ходив Ісус, та вказати ближнім на Агнця Божого, «що на Себе бере гріх світу!» (Івана 1:29).

Наше прагнення нести щастя іншим людям принесе благословення і нам. Саме це Бог мав на меті, коли дав нам змогу брати участь у Плані спасіння. Він дарував людям перевагу стати учасниками Його Божественної природи, щоб вони могли поширювати благословення на інших. Це найвища честь і найбільша радість, якими Бог міг наділити людей. Люди, котрі в такий спосіб стають учасниками служіння любові, будуть найближче до свого Творця.

Бог міг би доручити небесним ангелам проголошення Євангелія і справу служіння. Він міг би застосувати й інші засоби для здійснення Свого наміру. Однак у Своїй безмежній любові Господь обрав нас Своїми помічниками. Ми можемо співпрацювати із Христом та ангелами, розділяти їхні благословення, радість, духовне піднесення, які є наслідком самовідданого служіння.

Ми починаємо більше любити Христа, коли поділяємо Його страждання. Кожен самовідданий учинок на благо інших робить нас милосерднішими й тісніше поєднує з Викупителем світу, Котрий, «будучи багатим, заради вас став убогим, аби ви

збагатилися Його убогістю» (2 Кор. 8:9). Життя лише тоді буде благословенням для нас, коли ми здійснюватимемо справу, заради якої створені.

Коли ви візьметеся за працю, яку Христос доручив Своїм учням – приводити людей до Нього, – тоді зрозумієте власну потребу в глибшому досвіді та кращому розумінні Божих принципів. Тоді будете прагнути й жадати праведності. Ви будете звертатися по допомогу до Бога, і ваша віра міцнітиме, а душа питиме більшими ковтками із джерела спасіння. Протидія й випробування, з якими зустрінетеся в житті, будуть спрямовувати вас до Біблії й молитви. Ви зростатимете в благодаті й пізнанні Христа, здобудете багатий духовний досвід.

Дух безкорисливого служіння іншим надає характеру людини твердості, постійності, наповнює його Христовою любов'ю, приносить спокій і щастя. Прагнення облагороджуються, лінощам та егоїзмові не залишиться місця в серці. Люди, котрі в такий спосіб виявлятимуть християнські чесноти, зростуть і зміцніють для Божої справи. Вони матимуть ясне духовне бачення, непохитну, постійно зростаючу віру та все більшу силу в молитві. Дух Божий, впливаючи на їхній дух, викликає святі співзвуччя в душі у відповідь на Божественний дотик. Усі, хто присвячує себе самовідданий праці на благо інших, найнадійніше звершують справу власного спасіння.

Ми зростаємо в благодаті лише тоді, коли безкорисливо виконуємо доручену нам Христом справу; коли робимо все від нас залежне, щоб допомагати і нести благословення людям, котрі потребують нашої допомоги. Сила зростає в процесі праці; діяльність – перша умова життя. Хто намагається підтримувати християнське життя, лише пасивно приймаючи посла-

ні Божою благодаттю благословення, не роблячи нічого для Христа, той подібний до людини, котра бажає тільки їсти і не працювати. У духовному житті, як і у фізичному світі, бездіяльність завжди призводить до виродження й занепаду. Людина, котра не хоче користуватися своїми руками й ногами, швидко втратить усяку здатність працювати ними. Так і християнин, котрий не використовує даних Богом сил, не тільки перестає зростати в Ісусі Христі, а й втратить і ту силу, яку мав.

Церква Христа – призначене Богом знаряддя для спасіння людей. Вона має звіщати Євангеліє усьому світові. Цей обов'язок покладається на всіх християн. Кожен повинен у міру своїх сил і здібностей виконувати доручення Спасителя. Явлена нам любов Христа робить нас боржниками всіх, хто ще не знає Його. Бог дав нам Своє світло не для того, щоб тільки ми самі користувалися ним, але щоб поділилися ним з іншими.

Якби послідовники Христа ясно усвідомлювали свої обов'язки, то в язичницьких країнах, де тепер є, можливо, лише один вісник Євангелія, були б тисячі. А хто не міг би особисто брати участі в цій справі, той підтримував би її своїми матеріальними засобами, співчуттям і молитвами. Тоді і в християнських країнах більше було б ревної праці для спасіння душ.

Наш обов'язок – працювати для Христа у своїй сім'ї або серед навколишніх людей, і немає потреби їхати в далекі країни, залишаючи родинне гніздо. Ми можемо це робити в колі власної сім'ї, у церкві, серед тих, із ким щоденно спілкуємося й зустрічаємося в справах.

Спаситель провів більшу частину Свого земного життя, терпеливо працюючи в теслярській майстерні в Назареті. Небесні ангели супроводжували Володаря життя, коли Він спілкувався

із землеробами і трудівниками, котрі навіть не здогадувались, що Він – Син Божий. Ісус сумлінно виконував Свій обов'язок, і коли займався Своїм непоказним ремеслом, і коли зціляв хворих або ходив по бурхливих хвилях Галилейського моря. Так і ми можемо жити й працювати з Ісусом, виконуючи найскромніші обов'язки та посідаючи найнижче становище.

Апостол Павло пише: «Кожний, брати, нехай залишається перед Богом у тому стані, у якому був покликаний» (1 Кор. 7:24). Ділова людина може вести свої справи таким чином, що своєю чесністю прославить Бога. Віра справжнього послідовника Христа виявиться в усіх його вчинках, відкриваючи людям дух Христа. У працелюбному вірному трудівникові може віддзеркалитися образ Того, Хто сумлінно трудився, виконуючи найпростішу роботу, коли жив серед Галилейських гір. Кожен, хто називає себе християнином, повинен працювати так, щоб інші, побачивши його добрі діла, могли прославити свого Творця і Викупителя.

Деякі люди відмовляються служити Христові своїми природними здібностями через те, що інші володіють більшими талантами й перевагами для цієї справи. Поширена також думка, що служити Богові можуть лише ті, хто має особливі дари. Люди навіть вважають, що Бог наділив відповідними талантами лише привілейований клас осіб на противагу тим, котрі не мають покликання до цієї праці та не повинні сподіватися на нагороду за неї. Але в притчі про таланти нічого подібного не сказано. Господар, покликавши своїх слуг, кожному доручив особливу справу.

Ми можемо з любов'ю виконувати навіть найскромніші життєві обов'язки, «наче для Господа» (Колос. 3:23). Якщо любов

Божа живе в серці, вона неодмінно виявиться й у житті. Ми будемо поширювати навколо себе пахощі Христа, справляючи на інших облагороджувальний, благословенний вплив.

Не чекайте особливих нагод чи надзвичайних здібностей, щоб почати працювати для Господа. Не переймайтеся думкою світу про вас. Якщо ваше щоденне життя свідчить про чистоту й щирість вашої віри і люди переконуються в тому, що ви бажаєте допомогти їм, ваші зусилля не будуть даремними. Навіть найскромніші та найбідніші учні Ісуса можуть стати благословенням для інших. Вони можуть навіть не усвідомлювати, що роблять якесь особливе добро, але їхній мимовільний благодійний вплив викликатиме потоки благословень, котрі будуть дедалі поглиблюватися й поширюватися, тимчасом як самі вони можуть і не знати про наслідки цього впливу аж до дня остаточної нагороди. Їм і на думку не спадає, що вони роблять щось надзвичайно важливе. Таким людям немає потреби турбуватися про успіх. Їм треба спокійно йти вперед, вірно виконуючи доручену Богом справу. Тоді їхнє життя не буде даремним. Вони дедалі більше уподібнюватимуться до Христа. Співпрацюючи з Богом у цьому житті, вони стають здатними до піднесеної праці та світлої радості майбутнього життя.

ПІЗНАННЯ БОГА

РОЗДІЛ 10

Різноманітними шляхами Бог намагається відкрити Себе людям та привести їх до тісного спілкування з Ним. Природа безперервно промовляє до наших почуттів. Людина зі щирим серцем буде вражена любов'ю і славою Бога, які відкриваються в ділах Його рук. Уважно прислухаючись, можна почути і зрозуміти, що Бог промовляє до нас через явища природи. Зелені ниви, розлогі дерева, бруньки та квіти; мандрівні хмари, тихий дощ, дзюркотливі струмки, велич і слава небес – усе промовляє до наших сердець, закликаючи нас познайомитися з Тим, Хто все це створив.

Наш Спаситель пов'язував Свої дорогоцінні повчання з явищами природи. Деревя, птахи, польові квіти, гори, озера, красиве небо, а також події повсякденного життя поєднувалися зі словами правди, щоб люди могли потім пригадувати Його уроки серед метушні й клопотів щоденного життя.

Бог бажає, щоб Його діти вміли цінувати Його діла і могли насолоджуватися простою ніжною красою, якою Він оздобив наш земний дім. Бог любить усе прекрасне, але краса характеру важливіша для Нього за зовнішню привабливість. Він бажає, щоб ми дбали про свою чистоту і простоту, які так приваблюють нас у квітах.

Якби ми тільки захотіли уважно прислухатися до навколишнього Божого творіння, то засвоїли б дорогоцінні уроки послуху й довір'я. Починаючи від зір, які від віку до віку рухаються у Всесвіті невидимим, призначеним для них курсом, і до найменшого атома – усе в природі підкоряється волі Творця. Бог турбується й утримує все, що створив. Той, Хто керує незліченними світами безмежного Всесвіту, водночас дбає і про маленького сірого горобчика, який безжурно співає свою простеньку пісеньку. Небесний Отець ніжно піклується про всіх нас: Він бачить, коли ми йдемо на роботу, чує, коли молимося. Його око пильнує нас, коли ми увечері лягаємо спати, коли встаємо вранці. Йому відомо, коли багач бенкетує у своєму палаці та коли бідняк збирає дітей довкола убогого столу. Бог знає про кожну пролиту сльозу, і жодна усмішка не залишається непоміченою Ним.

Якби ми все це глибоко збагнули, то звільнилися б від зайвих і безпідставних турбот. Наше життя не було б настільки переповнене розчаруваннями, як сьогодні, бо всі справи – великі чи малі – ми передали б до рук Бога, Котрого не можна збентежити ані безліччю наших турбот, ані їхнім тягарем. Тоді наша душа насолоджувалася б спокоєм, якого багато людей ще не зазнали.

Насолоджуючись привабливою красою землі, подумайте про прийдешній світ, у якому не буде й сліду гріха і смерті,

де природа не носитиме на собі й тіні прокляття. Уявіть собі оселю спасених та пам'ятайте: вона буде прекраснішою, ніж може намалювати найсміливіша уява. У різноманітних Божих дарах у природі ми бачимо лише найслабші відблиски Його слави. Написано: «Чого око не бачило й вухо не чуло і що на серце людині не приходило, – те приготував Бог тим, які люблять Його!» (1 Кор. 2:9).

Поети й дослідники можуть багато розповісти про природу, але тільки християнин по-справжньому насолоджується красою землі, бо усвідомлює, що це творіння Небесного Отця. Віруючий помічає Його любов у квітці, і в билинці, і в деревці. Ніхто не зможе до кінця оцінити значення гір та долин, річок і морів, якщо не бачить у цьому втілення любові Бога до людей.

Бог промовляє до нас через Своє провидіння та через вплив Святого Духа на людське серце. У всьому, із чим ми зустрічаємося в нашому повсякденному житті, у щоденних змінах, які відбуваються навколо нас, ми можемо знайти цінні уроки, якщо тільки наші серця відкриті для сприйняття. Простежуючи дію Божого провидіння, псалмист говорить: «Господньої милости повна земля!» (Псал. 33:5). «Хто мудрий, той все це завважить, – і познають вони милосердя Господнє!» (Псал. 107:43).

Бог звертається до нас через Своє Слово. Біблія ще ясніше відкриває Його характер, Його взаємини з людьми й великий План спасіння. У ній викладена історія патріархів, пророків та інших святих мужів давнини. Вони були людьми з «подібними до нас нахилами» (Якова 5:17), боролися з такими самими розчаруваннями, як і ми, впадали в спокуси, але знаходили в собі мужність і за допомогою Божої благодаті ставали переможцями. Читаючи про це, ми зміцнюємося духом у прагненні до

праведності. Коли ми дізнаємося про дивовижні досвіди, через які вони пройшли, коли бачимо, яким світлом, любов'ю і благословеннями вони користувалися, які діла чинили за допомогою Божої благодаті, – тоді той самий Дух, Котрий надихав їх, запалить і в наших серцях вогонь святої ревності й бажання бути подібними характером до них і ходити з Богом так, як вони.

Ісус сказав про старозавітні Писання – а тим більше це стосується Нового Завіту: «...Вони свідчать про Мене» (Івана 5:39), тобто про Викупителя, у Котрому зосереджені всі людські надії на вічне життя. Так, уся Біблія свідчить про Христа. Починаючи з першої розповіді про створення світу – «без Нього не постало нічого з того, що постало», – і до Його останньої обітниці: «Ось Я незабаром приходжу» (Івана 1:3; Об'явл. 22:12), – ми читаємо про Його діла і чуємо Його голос. Якщо ви бажаєте познайомитися зі Спасителем, досліджуйте Святе Письмо.

Нехай Божі Слова наповнять ваше серце. Це – жива вода, яка вгамовує спрагу. Це – живий хліб з Небес. Ісус проголошує: «Якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя» (Івана 6:53); і далі Він пояснює: «Слова, які Я вам сказав, є дух і життя» (Івана 6:63). Наше тіло складається з того, що ми їмо та п'ємо. У духовному житті діє той самий принцип, що й у фізичному. Те, над чим ми розмірковуємо, морально підтримує нашу духовну природу.

Тема викуплення – це тема, яку бажають досягнути ангели. Для викуплених вона буде предметом вивчення й оспівування упродовж нескінченних віків вічності. Невже ж ця тема не заслуговує пильного й ретельного дослідження вже зараз? Безмежні милість і любов Ісуса, Його жертва заради нас заслуговують серйозного благоговійного роздумування. Ми по-

винні зосередити свою увагу на характері нашого дорогого Викупителя і Заступника, глибше замислитися над місією Того, Хто прийшов спасти Своїх людей від їхніх гріхів. Якщо будемо присвячувати час для роздумів про небесні істини, наша віра і любов міцнітимуть, молитви будуть приємні Богові, бо в них постійно зростатимуть віра й любов. Це будуть свідомі ревні молитви. Ми покладатимемо всі надії на Ісуса, маючи щоденний живий досвід у тому, що Його сила спасає всіх, хто приходить через Нього до Бога.

Коли розмірковуємо про досконалість Спасителя, нас переповнює бажання повністю змінитися й відновитися, стати схожими на Його непорочний образ. Душа прагне подібності до Того, Ким ми захоплюємося. Що більше будемо роздумувати про Христа, то більше розповідатимемо про Нього іншим людям, свідкуючи про Нього всьому світові.

Біблія написана не лише для вчених, але й для простих людей. Великі, необхідні для спасіння істини ясні як день, і ніхто не припуститься помилок та не заблукає, якщо тільки не поставить власну думку вище за чітко відкриту Божу волю.

Щоб знати, чого навчає Святе Письмо, ми маємо самі досліджувати його, а не покладатися на свідчення інших. Якщо дозволимо іншим людям думати за нас, тоді наші духовні сили ослабнуть, а здібності притупляться. Ми втратимо здатність сприймати всю глибину істин Слова Божого. І навпаки, наш розум зміцниться, нам відкриється дивовижна краса й цінність Біблії, якщо ми будемо серйозно досліджувати взаємозв'язок біблійних тем, порівнюючи один текст з іншим, зіставляючи духовне з духовним. Ніщо так не зміцнює розум, як вивчення Святого Письма. Жодна інша книга не здатна настільки підно-

сити думки, оживляти розум, як Біблія з її глибокими облагороджувальними істинами. Якби люди досліджували Слово Боже так, як слід, вони володіли б широтою розуму, благородством характеру й непохитністю намірів, що так рідко зустрічається в наші дні.

Дуже мало користі приносить швидке читання Святого Письма. Можна прочитати Слово Боже від початку до кінця, але так і не збагнути всієї його краси, не помітити глибокого, прихованого змісту. Краще вивчати якийсь біблійний текст, доки його зміст і значення не стануть ясними, а Божий План спасіння – зрозумілим, ніж поверхово прочитати багато розділів без певної мети і без засвоєння конкретних настанов. Нехай ваша Біблія завжди буде з вами! Читайте її за кожної нагоди, намагайтеся запам'ятати прочитане. Навіть ідучи вулицею, ви можете прочитати з неї кілька рядків, щоб роздумувати над змістом цього уривку й у такий спосіб закріпити текст у пам'яті.

Без серйозного дослідження Біблії, без вивчення її з молитвою ми не зможемо набути мудрості. Деякі частини Святого Письма настільки ясні, що їх неможливо неправильно зрозуміти. Однак є й такі, зміст котрих не відразу зрозумілий та не сприймається після першого прочитання. Тому необхідно порівнювати один вірш Святого Письма з іншим. Досліджувати всі слова треба старанно, з молитвою й роздумами. Таке вивчення буде щедро винагороджене. Подібно до рудокопа, котрий знаходить жилу дорогоцінного металу, схованого в глибинних пластах Землі, наполегливий дослідник Слова Божого в пошуках прихованих скарбів знайде істини надзвичайної цінності, недоступні для неуважного шукача. Сприйняті й оцінені

серцем натхненні слова будуть подібні до потоків, що течуть від Джерела життя.

Ми не повинні читати й досліджувати Біблію без молитви. Перед тим як розгорнути її святі сторінки, благайте, щоб Святий Дух просвітив вас, – і Він це зробить. Коли Натанайл прийшов до Ісуса, Спаситель сказав: «Ось справді ізраїльтянин, у якому нема лукавства». Натанайл запитав: «Звідки мене знаєш?» Ісус відповів: «Ще до того, як закликав тебе Пилип, Я бачив тебе, як ти був під смоківницею» (Івана 1:48). Ісус і сьогодні бачить нас, коли ми на самоті молимося Йому, благаючи про світло, аби пізнати, що є істина. Ангели із Царства світла перебуватимуть з тими, котрі зі смиренними серцями шукають Божого керівництва.

Святий Дух звеличує і прославляє Спасителя. Його служіння полягає в тому, щоб відкривати Христа, чистоту Його праведності, велич спасіння, яке ми знаходимо в Ньому. Ісус каже: «Від Мого одержить і сповістить вам» (Івана 16:14). Тільки Дух може навчити Божественної правди. Як же високо Бог цінує людство, якщо заради нас віддав Свого Єдинородного Сина на смерть і послав Свого Святого Духа, щоб Він навчав та постійно провадив нас!

ВЕЛИКА ПЕРЕВАГА МОЛИТВИ

РОЗДІЛ 11

Бог звертається до нас через природу й об'явлення, через дію Божого провидіння та вплив Святого Духа. Але цього недостатньо: ми також повинні відкривати перед Ним свої серця. Щоб мати духовне життя і силу, нам необхідно перебувати в живому спілкуванні з нашим Небесним Отцем. Ми можемо роздумувати про Бога, про Його діла, милосердя, благословення, але це ще не спілкування з Ним в повному розумінні. Справжнє спілкування з Богом можливе лише тоді, коли ми маємо що сказати Йому про наше особисте життя.

У молитві ми відкриваємо серця Богові як Другу. Це потрібно не тому, що Бог не знає нас, а щоб допомогти нам прийняти Його. Молитва наближує не Бога до нас, а нас до Бога.

Перебуваючи на Землі, Ісус навчив Своїх учнів, як потрібно молитися. Він говорив їм про необхідність

ввіряти Богові щоденні потреби й покладати на Нього всі свої турботи. Спаситель запевнив: їхні молитви будуть почуті. Це запевнення стосується і нас.

Сам Ісус, живучи серед людей, часто молився. Наш Спаситель поділяв наші потреби й немочі, а щоб постійно мати певний запас сили для служіння й подолання труднощів, звертався по допомогу до Свого Небесного Отця. Христос – наш приклад у всьому. Він став нам Братом у наших немочах, «подібно до нас, був випробуваний у всьому», але залишився безгрішним – Його природа цуралася зла. У світі гріха Спаситель зазнав душевних мук і боротьби. Ісус прийняв людську природу, тому молитва була для Нього необхідністю й перевагою. У спілкуванні зі Своїм Отцем Він знаходив радість і потіху. Якщо наш Спаситель – Син Божий – відчував потребу молитися, то наскільки більше немічні, грішні, смертні люди мають потребувати щирої постійної молитви.

Наш Небесний Отець готовий вилити на нас повноту Своїх благословень. Ми маємо перевагу досхочу пити із Джерела Його безмежної любові. Тож чи не дивно, що ми так мало молимося! Бог охоче вислуховує щирі молитви Своїх дітей, а ми так часто не бажаємо розповісти Йому про свої потреби... Що можуть думати небесні ангели, дивлячись на бідних, безпорадних, спокушуваних людей, якщо серце Боже в безмежній любові готове дати їм більше, ніж вони можуть просити або думати, а вони моляться так рідко і мають так мало віри? Ангели з любов'ю служать Богові; їм приємно перебувати в Його присутності. Для них спілкування з Богом – найбільша радість. А тим часом діти Землі, котрим так необхідна допомога, яку може дати лише Бог, здається, цілком задоволені з того, що живуть без світла Його Духа, без єднання з Ним, без Його присутності.

Людей, які нехтують молитвою, огортає темрява диявола. Нашіптуючи спокуси, сатана доводить їх до гріха лише через те, що вони нехтують даною їм Богом перевагою молитви.

Чому ж сини й дочки Бога так неохоче моляться, адже молитва – це ключ у руках віри, який відкриває небесну скарбницю, де зберігаються безмежні багатства Всемогутнього? Якщо не молитися постійно та не пильнувати, тоді нам загрожує небезпека стати байдужими й ухилитися від правдивої дороги. Сатана намагається постійно чинити нам перешкоди на шляху до престолу милості, щоб, знехтувавши молитвою і вірою, ми не отримали благодаті й сили для подолання спокуси.

Ми можемо твердо вірити, що за певних умов Бог вислуховує наші молитви та відповідає на них. Насамперед треба відчувати потребу в Його допомозі. Він обіцяв: «Бо виллю Я воду на спрагнене, а текучі потоки на суходіл» (Ісаї 44:3). Хто голодний і спраглий, хто всім серцем лине до Бога, той може бути впевнений, що Бог задовольнить його прагнення. Але Боже благословення буде отримане лише тоді, коли серце відкрите для впливу Святого Духа.

Наша гостра потреба – найбільш переконливий і красномовний доказ на нашу користь. Проте ми повинні самі звертатися до Господа, щоб Він задовольнив наші потреби: «Просіть – і дасться вам» (Матв. 7:7). «Той, Хто Свого Сина не пощадив, а видав Його за нас усіх, то хіба разом з Ним не подарує нам і всього?» (Римл. 8:32).

Однак, якщо ми миримосся з беззаконням у власному серці, якщо прив'язані до якогось гріха, Господь не почує нас. Натомість молитва щирої покайної душі завжди буде почута і прийнята. Якщо всі відомі помилки та несправедливі вчинки виправлені, ми можемо вірити: Бог відповість на наші прохан-

ня. Власними добрими ділами нам ніколи не здобути милість Божу, бо лише завдяки заслугам Ісуса зможемо спастися; тільки Його кров може очистити нас. Проте ми маємо дотримуватися певних умов, за яких можемо бути прийняті.

Другою умовою дієвості молитви є віра. «Тим, які приходять до Бога, треба вірити, що Він є і що винагороджує тих, які Його шукають» (Євр. 11:6). Ісус сказав Своїм учням: «Все, про що молитесь і просите, – вірте, що одержите, і сповниться вам» (Марка 11:24). Чи довіряємо ми Його слову?

Цьому запевненню немає меж, і вірний Той, Хто обіцяв. Навіть не отримавши відразу те, чого просимо, ми неодмінно повинні вірити, що Господь чує нас та відповідь на щирі молитви. Люди настільки схильні помилятися і бувають такими короткозорими, що деколи просять те, що не може принести їм благословення. Тому люблячий Небесний Отець у відповідь на молитви дає лише те, що принесе найбільшу користь, що ми самі вибрали б для себе, якби в променях Божественного світла могли бачити все так, як бачить Він. Навіть коли нам здається, що на наші молитви немає відповіді, ми повинні покладатися на Його обітницю. Відповідь обов'язково надійде свого часу, і ми отримаємо благословення, якого найбільше потребуємо. Проте вважати, що завжди отримаємо відповідь саме тоді і саме так, як цього бажаємо, є самовпевненістю. Бог надто мудрий, щоб помилятися, і надто добрий, аби позбавити благословення тих, хто дотримується правди. Тому не бійтеся довіряти Йому, навіть якщо не отримали негайної відповіді на ваші молитви. Покладайтеся на Його тверду обітницю: «Просіть – і дасться вам» (Матв. 7:7).

Якщо ми перебуваємо в полоні сумнівів та побоювань або намагаємося збагнути те, чого не можемо пояснити і що слід

сприймати вірою, тоді наші труднощі примножаться і зростуть. Але якщо прийдемо до Бога, усвідомлюючи власну безпорадність і залежність від Нього (а це наша реальність), та в смиренні, з непохитною вірою розповімо про свої потреби Тому, Хто має безмежний розум, Хто бачить усе у Своєму творінні й керує Всесвітом згідно зі Своєю волею та Словом, – Він почує наші благання і проллє світло в наші серця. Щира молитва об'єднує віруючих із безмежним Богом. У той час може не бути видимих доказів того, що Спаситель звертає Своє лице до нас із любов'ю й милосердям, але насправді це так. Його рука простерта над нами з любов'ю і сердечною ніжністю, хоч ми можемо й не відчувати Його видимого дотику.

Якщо людина просить у Бога милості й благословення, її серце теж має сповнитися духом любові і прощення. Як можна молитися: «Прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим» (Матв. 6:12) і водночас плекати дух непростення? Якщо ми віримо, що Бог чує наші молитви, то повинні прощати ближнім так і настільки, наскільки самі сподіваємося бути прощеними.

Наполегливість у молитві – це умова для отримання відповіді. Постійно моліться, щоб зростати у вірі та християнському досвіді. «У молитві будьте постійні, перебуваючи в ній з подякою» (Колос. 4:2). Апостол Петро просить віруючих: «Тому будьте мудрі й ревні в молитвах!» (1 Петра 4:7). Апостол Павло радить: «В усьому молитвою та благаннями з подякою висловлюйте ваші прохання Богові» (Филп. 4:6). «Ви ж, улюблені, – писав апостол Юда, – збудуйте себе вашою найсвятішою вірою, моліться у Святому Дусі. Зберігайте себе в Божій любові» (Юди 20, 21). Постійна молитва – це непорушний союз душі з

Богом, завдяки якому життя від Бога вливається в наше життя, наповнюючи його чистотою і святістю.

Старанність у молитві конче необхідна. Ніщо не повинно бути перешкодою для молитви. Докладіть усіх зусиль для підтримки тісного зв'язку з Ісусом. Не втрачайте жодної нагоди бути там, де підносяться щирі молитви. Люди, котрі справді шукають спілкування з Богом, будуть відвідувати молитовні зібрання і старанно виконувати свої обов'язки. Вони прагнутимуть отримати нові благословення, котрі можуть дати такі зібрання, та використовуватимуть кожну можливість бути там, де відчують на собі промені небесного світла.

Необхідно молитися в сімейному колі, але не забувати про молитву на самоті, бо це життя душі. Неможливо зростати й укріплятися в благодаті, нехтуючи молитвою. Не досить молитися тільки в сім'ї або під час молитовних зібрань. Наодинці з Богом відкривайте своє серце перед Його всевидячим оком. Тільки Він має чути вашу потаємну молитву. Жодне цікаве вухо не повинно чути ваших прохань. Перебуваючи на самоті з Богом, душа звільняється від стороннього впливу та звертається до Бога. Цілющим і благословенним буде вплив Того, Хто бачить таємне і завжди чує сердечні молитви; із простодушним довір'ям така людина спілкується з Богом і вбирає в себе проміння Божественного світла, щоб укріпитися й здобути підтримку в боротьбі із сатаною. Отож наша сила – у Богові.

Виконуючи свої щоденні обов'язки, молитесь на самоті, якомога частіше відкривайте своє серце перед Богом! Саме так Енох «ходив з Богом». Ці непомітні молитви, немов дорогоцінний фіміам, підносяться до престолу благодаті. Сатана не може перемогти людину, серце якої перебуває з Богом.

Ніколи й за жодних обставин молитва до Бога не буває недоречною. Ніхто не може перешкодити нам відкрити свої серця в щирій молитві. Наприклад, серед вуличного натовпу, під час напруженої роботи звертайтеся до Бога, прохаючи в Нього допомоги й керівництва, як це робив Неемія, коли викладав свою справу перед царем Артаксерксом. Моліться завжди й усюди. Нехай двері вашого серця будуть постійно відчинені; запрошуйте Ісуса увійти і перебувати у вас бажаним небесним Гостем.

Хоч вас може оточувати розбещене, нечисте середовище, немає потреби дихати його отруйними випарами, адже ви маєте змогу жити в чистій атмосфері Небес. Відкриваючи свої серця перед Богом у щирій молитві, ми можемо зберегти себе від нечистих, хтивих думок. Люди, серця яких відкриті для сприйняття допомоги й благословень від Бога, не перебуватимуть в атмосфері, що огорнула сучасний світ; вони – у постійному єднанні з Небесами.

Необхідно глибше пізнати Ісуса й повніше усвідомити значення вічних цінностей. Характери Божих дітей має прикрашати відблиск небесної святості, а для цього потрібно шукати Божественного об'явлення небесних істин.

Нехай же душа сягає небесних висот, щоб ми відчули подих чистої небесної атмосфери. Ми можемо постійно перебувати так близько до Бога, що під час кожного несподіваного випробування наші думки звертатимуться до Нього так само природно, як квітка повертається до сонця.

Розповідайте Богові про свої потреби, радощі, печалі, турботи, побоювання. Це не обтяжить Його. Той, Хто перелічив волосся на вашій голові, не залишиться байдужим до потреб Своїх дітей. «Господь дуже милосердний та щедрий» (Якова 5:11). Людські

печалі зворушують Його любляче серце. Він переживає разом з нами, коли ми розповідаємо Йому про свої жалі. Розкажіть Йому про все, що тривожить вас. Жодний тягар не буде для Нього надто важким, бо Він утримує світи й керує Всесвітом; Він не може бути байдужим до того, що стосується вашого внутрішнього світу. Немає жодного розділу в Книзі життя, який був би настільки незрозумілим, щоб Господь не міг би його прочитати; жодне становище, у якому б ви не опинилися, не може бути таким важким, щоб Він не міг вам допомогти. Жодне нещастя, котре спіткало Його найменшу дитину, жодне переживання, що непокоїть душу, жодна радість, жодна щира молитва – ніщо не проходить повз увагу Небесного Отця, усе знаходить живий відгук у Нього. «Він зламаносердих лікує, і їхні рани болючі обв'язує» (Псал.147:3). Взаємини між Богом і кожною людською душею настільки повні й визначені, ніби ця людина – єдина на Землі душа, котра потребує Його опіки і за котру Він віддав Свого улюбленого Сина.

Ісус сказав: «Того дня попросите в Моє Ім'я, – і не кажу вам, що проситиму Отця за вас, бо Сам Отець любить вас» (Івана 16:26, 27). «Я вибрав вас... аби те, що тільки попросите від Отця в Моє Ім'я, Він дав вам» (Івана 15:16). Однак молитися в Ім'я Ісуса означає більше, ніж тільки згадувати Його Ім'я на початку та в кінці молитви. Це означає молитися згідно з волею й духом Ісуса, вірити в усе, що Він обіцяв, покладатися на Його благодать і чинити Його волю.

Бог не бажає, щоб ми стали монахами або відлюдниками і сторонилися світу, аби присвятити себе лише на служіння Йому. Наше життя має бути подібним до життя Христа, Котрий, звершуючи служіння для людей, знаходив час і для особистого спілкування з Богом. Проте, хто нічого не робить, а лише мо-

литься, той незабаром перестане молитися або ж його молитва перетвориться на формальність. Коли люди ухиляються від громадського життя, відмовляються виконувати свої християнські обов'язки і нести свій хрест; коли вони перестають старанно працювати для Господа, Який невтомно трудився для них, – тоді вони вже не матимуть про що молитися; у них пропаде всяке бажання до святого життя. Молитви таких людей зосереджуються виключно на власних інтересах. Вони не можуть молитися про потреби людства, про встановлення Христового Царства, просячи в Нього сили для виконання цієї справи.

Ми дуже багато втрачаємо, коли нехтуємо перевагою спілкуватися між собою, щоб підтримувати й підбадьорювати одне одного в служінні Богові. Істини Його Слова втрачають для нас свою силу та значення. Вони більше не освячують й не оживляють наших сердець, і ми духовно помираємо. Спілкування без взаємного співчуття не можна назвати християнським спілкуванням. Хто замикається сам у собі, той не виконує дорученої йому Богом справи. Належне виховання соціальних елементів нашої природи робить нас уважними і співчутливими до інших та є надійним засобом зміцнення в служінні Богові.

Якби християни більше спілкувалися й говорили між собою про Божу любов і дорогоцінні істини спасіння, вони б духовно укріплялися та справляли благотворний вплив на інших. Щодня ми можемо дедалі глибше пізнавати нашого Небесного Отця, здобуваючи нові досвіди в Його благодаті; це викличе в нас бажання розповідати іншим про Його любов. І коли ми це робитимемо, наші серця будуть зігріті й підбадьорені. Якби ми більше думали і говорили про Ісуса, а менше – про себе, тоді значно частіше мали б перевагу Його присутності.

Якби ми згадували про Бога щоразу, коли бачимо докази Його турботи про нас, то Він був би завжди в наших думках і ми знаходили б радість, розповідаючи про Нього та прославляючи Його. Ми говоримо про тимчасові земні справи, бо вони нас цікавлять. Ми розповідаємо про наших друзів, тому що любимо їх; із ними пов'язані наші радощі й печалі. Однак ми маємо підстави любити Бога палкіше, ніж своїх земних друзів. Думати про Нього, розповідати про Його доброту й силу – ось що має бути в нас на першому місці. Господь наділив нас щедрими благами не для того, щоб вони поглинали наші думки і почуття настільки, що в нас уже нічого не залишиться для Нього. Навпаки, вони повинні постійно нагадувати про Нього, єднаючи нас у любові та вдячності з Небесним Благодійником. Ми занадто багато думаємо про земне життя. Звернімо ж свій погляд на відчинені двері Небесного храму, де світло Божої слави сяє від обличчя Христа, Котрий «може завжди спасати тих, що приходять до Бога через Нього» (Євр. 7:25).

Частіше прославляйте Бога за «милість Його, та за чуда Його синам людським» (Псал. 107:8). Наші духовні досвіди не повинні обмежуватися самими проханнями й очікуванням відповіді. Пам'ятаймо не тільки про свої потреби, а й про отримані від Нього блага. Ми молимося так рідко і надто скупі в словах, коли йдеться про подяку... Ми постійно користуємося милістю Бога, але як мало дякуємо Йому за це, як рідко прославляємо Його за все, що Він здійснив для нас...

У давнину Господь заповідав ізраїльтянам, коли вони збиралися для служіння Йому: «І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та доми ваші, якими поблагословив тебе Гос-

подь, Бог твій» (П. Зак. 12:7). Усе, що ви робите для Божої слави, робіть з радістю, з піснями хвали й подякою, а не зі смутком чи незадоволенням.

Наш Бог – ніжний, милосердний Небесний Отець. Служіння Йому не має бути для нас безрадісним, обтяжливим. Участь у Божій справі та служінні Йому мусить приносити нам найбільше задоволення. Господь не бажає, щоб Його діти, заради яких був здійснений великий подвиг спасіння, поводитися так, наче Він жорстокий вимогливий Володар. Бог – наш найкращий Друг; і коли ми збираємося на богослужіння, Він бажає перебувати з нами, благословляти й утішати нас, сповнюючи наші серця радістю і любов'ю. Господь бажає, щоб Його діти знаходили втіху в служінні Йому, отримуючи від цього задоволення. Бог хоче, щоб учасники богослужіння могли піти додому з вдячними думками про Його опіку й любов, аби вони знаходили силу для виконання своїх щоденних обов'язків, збагатившись Його благодаттю, та в усьому поводитися чесно й вірно.

Нам необхідно згуртуватися навколо хреста. Христос, і при тому розп'ятий, має бути темою наших роздумів та розмов, джерелом найбільшої радості. Пам'ятайте про всі отримані від Бога благословення. Усвідомивши Його безмежну любов, ми охоче віддамо все до тих рук, котрі були прибиті за нас до хреста...

На крилах хвали душа лине до Небес. Там, у небесних оселях, Бога славлять співом та музикою. Висловлюючи Йому подяку, ми приєднуємося до служіння небесних воїнств. «Хто жертву подяки приносить, той шанує Мене» (Псал. 50:23).

Прийдімо ж із благоговінням й радістю, «з хвалою й пісноспівами» (Ісаї 51:3) перед лице нашого Творця.

ЩО РОБИТИ ІЗ СУМНІВАМИ?

РОЗДІЛ 12

Багато людей, особливо ті, хто недавно почав християнське життя, часом потрапляють у полон сумнівів. Біблія містить чимало питань, яких вони не можуть зрозуміти й пояснити, а сатана, користуючись цим, намагається підірвати їхню віру в те, що Святе Письмо є Словом Божим. Постає запитання: як знайти правильний шлях? Якщо Біблія – справді Слово Боже, то як звільнитися від сумнівів та гнітючих думок?

Бог ніколи не вимагає від нас віри, якщо для цього немає достатньої підстави. Його існування, Його характер, а також істинність Божого Слова ґрунтуються на доказах, котрі промовляють до людського розуму; і таких доказів багато. Проте Господь не виключив можливість сумнівів. Адже віра має ґрунтуватися на доказах, а не на якихось надприродних проявах. Хто хоче сумніватися, той завжди знайде при-

чину для цього; так само, як люди, котрі всім серцем шукають правду, знайдуть докази, на яких можуть побудувати свою віру.

Людина не може збагнути Вічного і Безмежного. Навіть для найбільш проникливої й освіченої людини ця Свята Істота завжди залишиться незбагненою таємницею. «Чи ти Божу глибінь дослідити, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? Вона вища від неба, – що зможеш зробити? І глибша вона за шеол, – як пізнаєш її?» (Йова 11:7, 8).

Апостол Павло вигукує: «О глибино багатства, премудрості й знання Божого! Які незбагненні Його суди і недослідимі Його дороги!» (Римл. 11:33). Хоч сказано, що «хмара та морок круг Нього», але «справедливість та право – підстава престолу Його» (Псал. 97:2). Роздумуючи над турботою Бога про нас та мотивами, якими Він керується, ми зможемо відчувати невимовну любов і благодать, поєднані з безмежною силою Господа. Людина спроможна зрозуміти Його наміри лише настільки, наскільки це розуміння слугує для її добра. Усе інше віддайте до рук Усегогутнього Бога, серце Котрого сповнене любові до нас.

Слово Боже, як і характер Творця, містить таємниці, яких ніколи повністю не збагнути. Поява гріха у світі, втілення Христа, відродження, воскресіння та багато інших фактів, про які нам сповіщає Біблія, – це надто глибокі таємниці, щоб людський розум міг повністю зрозуміти їх. Однак ми не маємо причин сумніватися в Слові Бога тільки тому, що не можемо збагнути таємниць Його провидіння. У природі постійно зустрічаємося з таємницями, які до кінця не можемо збагнути. Навіть незначні події життя часом становлять для нас такі загадки, які наймудріший філософ не може пояснити. Усюди ми бачимо чудеса, вищі за наше розуміння. Отож чи повинні ми

дивуватися, що й у духовному світі існують таємниці, значення яких приховане від нас? Складність полягає лише в обмеженості людського розуму. У Своєму Слові Господь дав нам достатньо доказів Божественності Свого характеру. Тому не слід сумніватися в Його Слові лише тому, що ми не розуміємо всіх таємниць Божої мудрості. Апостол Петро говорить, що Святе Письмо містить «дещо важко зрозуміле, що ненавчені та нестійкі перекручують, як і інші Писання, – собі на власну погибель» (2 Петра 3:16).

Скептики трактують складні для розуміння тексти Святого Письма як доказ проти Біблії, але саме вони – вагомий доказ її Божественного натхнення. Якби Біблія повідомляла про Бога лише те, що ми можемо зрозуміти, та якби ми могли збагнути Його велич, то вона не мала б на собі печаті Божественного авторства. Саме сховані в ній таємниці та велич цієї Книги мають утвердити нашу віру в те, що Біблія – справді Слово Боже.

Біблія викладає Божу істину просто й відповідно до потреб і прагнень людського серця. Тому навіть учені дивуються та захоплюються її силою, але водночас прості й неосвічені люди можуть зрозуміти шлях спасіння. Однак ці просто виражені істини впливають на питання настільки величні й далекосяжні та нескінченно вищі за рівень людського розуміння, що ми можемо їх прийняти лише тому, що їх проголосив Бог. Отже, План викуплення відкритий для нас, тому кожна душа може зрозуміти, які потрібно зробити кроки в покайнанні перед Богом та вірі в нашого Господа Ісуса Христа, щоб бути спасенною в Богом визначений спосіб. Однак за цими зрозумілими істинами стоять таємниці, що приховують Божу славу; вони не піддаються дослідженню людським розумом і водночас спо-

внюють щирого шукача істини благоговінням і вірою. Що глибше людина досліджує Біблію, то більше переконується, що це справжнє Боже Слово; тоді людський розум змушений низько схилитися перед Божественним об'явленням. Усвідомлюючи власну неспроможність, смертний розум людини, обмежений і недосконалий, не може збагнути ані безмежності, ані намірів Усезнаючого. Скептики і невіруючі тому й заперечують Слово Боже, що не здатні збагнути його. Однак така сама небезпека загрожує і тим, хто заявляє про свою віру в авторитет Святого Письма. Апостол попереджає: «Бережіться, брати, щоб часом не було в когось із вас лукаве серце, повне невірства, щоб відступити від Живого Бога» (Євр. 3:12).

Необхідно ретельно вивчати настанови Святого Письма і досліджувати «глибини Божі» настільки, наскільки вони відкриті в Біблії. «Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите – наше та наших синів аж навіки» (П. Зак. 29:28). Сатана намагається послабити здатність людського розуму до дослідження. Нерідко дослідників біблійних істин супроводжує гордість. Таких людей дратує те, що вони не можуть для особистого задоволення пояснити кожен текст Святого Письма. Вони відчують себе переможеними. Визнати власну неспроможність зрозуміти богонатхненні слова – надто принизливо для них. Вони не бажають терпеливо чекати, доки Бог вважатиме за потрібне відкрити їм ці істини. Такі люди думають, що їхньої мудрості достатньо, аби збагнути Святе Письмо, а коли бачать власну безпорадність, то заперечують його богонатхненність і авторитет.

Щоправда, деякі теорії й доктрини, яким приписували біблійне походження, не тільки не ґрунтувалися на Святому Письмі,

а й повністю йому суперечили. Це викликало в багатьох віруючих сумніви та призводило їх до помилкових поглядів. Однак ми не можемо звинувачувати Боже Слово у виникненні хибних учень – у цьому винні людські перекручення.

Якби створені Богом істоти могли повністю зрозуміти Його та Його діла, то б не могло бути й мови про подальший пошук істини, зростання в пізнанні, розвиток нашого розуму й серця. Бог не був би Вищою Істотою, а людина, досягнувши вершини знань, перестала б розвиватися. Будемо ж вдячні Господу за те, що це не так. Він безмежний, вічний. У Ньому «заховані всі скарби премудрості й пізнання» (Колос. 2:3). Протягом усієї вічності люди досліджуватимуть, однак ніколи не збагнуть до кінця скарбів мудрості, доброти і сили Бога.

Але Господь бажає, щоб істини Його Слова відкривалися Його народові вже тепер, у земному житті. Існує лише один шлях до цього пізнання: через освячення Святим Духом, про що сказано: «Нам це Бог відкрив через Свого Духа, бо Дух досліджує все, навіть глибини Божі» (1 Кор. 2:10). Спаситель обіцяв Своїм учням і послідовникам: «Коли ж прийде Він, Дух Істини, то поведе вас до повної істини... бо від Мого одержить і сповістить вам» (Івана 16:13, 14).

Бог бажає, щоб людина розвивала свої розумові здібності. Вивчення Святого Письма зміцнить і звеличить вас так, як жодна інша наука. Однак не покладайтесь на власний розум, оскільки він слабкий і недосконалий. Для правильного розуміння навіть найпростіших істин Божого Слова необхідні простодушна, щира віра, готовність навчатися та підтримка Святого Духа. Усвідомлення сили й премудрості Бога, а також свого безсилля збагнути Його велич має сповнити вас смиренням.

Розгортайте Його Слово зі святим благоговінням – так, ніби безпосередньо перебуваєте в Його присутності. При дослідженні Біблії ви повинні визнати, що над вами є вищий Авторитет; ваші душа й розум мають схилитися перед великим «Я Є».

Як уже зазначалося, у Біблії є багато текстів, які видаються складними для розуміння та які може відкрити лише Бог – тим людям, котрі хочуть їх зрозуміти. Але без керівництва Святого Духа ми завжди будемо схильні перекручувати і неправильно пояснювати Святе Письмо. Багато людей читає Біблію без користі, а часом навіть собі на шкоду. Коли ми читаємо Слово Боже без благоговіння й молитви, а наші серця не спрямовані до Господа, тоді нами оволодівають сумніви. У такому разі навіть читання Біблії посилює скептицизм. Думки людини потрапляють у полон злого духа, який нашіптує читачеві хибне розуміння Святого Письма. Доки люди не будуть прагнути до єдності з Богом у словах та діях, доти існуватиме небезпека (навіть для найосвіченіших) помилятися в розумінні Писання; тому ми не повинні сліпо довіряти людським словам. Якщо ми будемо шукати в Біблії тільки суперечності, то ніколи не матимемо духовного бачення. Керуючись власними спотвореними й обмеженими поглядами, ми знайдемо чимало причин для сумнівів і невір'я в тому, що насправді є простим та ясным.

Часом люди намагаються приховати справжні причини своїх сумнівів, а здебільшого це прагнення і схильність до гріха. Горде серце, яке любить гріх, не сприймає настанови й обмеження Божого Слова; а хто відмовляється підкоритися вимогам Святого Письма, той готовий сумніватися в Божому авторитеті. Щоб знайти істину, необхідно щиро прагнути збагнути її, а серця мають підкоритися Божому Слову. Усі, хто вивчатиме Біблію

з таким духом, знайдуть достатньо доказів, що вона справді є Словом Божим. Вони зрозуміють її істини, які можуть «зробити мудрим для спасіння». Христос сказав: «Якщо хто хоче чинити Його волю, той пізнає вчення, чи воно від Бога» (Івана 7:17). Не сумнівайтеся в Біблії, не прискіпуйте до всього не зрозумілого вам, натомість зверніть увагу на світло, яке вже освітлює вас, і ви отримаєте ще більше світло. Силою Божої благодаті виконуйте ті обов'язки, які вже усвідомили, і тоді зможете розуміти й виконувати те, у чому поки сумніваєтеся.

Існує доказ, доступний для всіх – як освічених, так і неосвічених людей, – це свідчення особистого досвіду. Бог запрошує вас переконатися в правдивості Його Слова й обітниць: «Скуштуйте й побачте, який добрий Господь» (Псал. 34:9). Замість того щоб покладатися на чужі слова, переконайтеся самі. Господь сказав: «Просіть – і отримаєте» (Івана 16:24). Його обітниці справдяться. Вони ніколи не підводили; вони ніколи не можуть підвести. Якщо ми прийдемо до Христа і будемо насолоджуватися повнотою Його любові, тоді наші сумніви й духовна темрява зникнуть у світлі Божої присутності. Апостол Павло писав про Бога, Який «визволив нас від влади темряви та переніс до Царства Свого улюбленого Сина» (Колос. 1:13). І кожен, хто перейшов від смерті до життя, «той підтвердив, що Бог правдивий» (Івана 3:33), і може засвідчити: я потребував допомоги та знайшов її в Ісусі. Бог задовольнив усі мої потреби і вгамував спрагу душі. Тепер для мене Біблія – відкриття Ісуса Христа. Ви запитуєте мене, чому я вірю в Ісуса? Тому що Він – мій Божественний Спаситель. Якщо запитаєте мене, чому я вірю в Слово Боже, відповім: «Я зрозумів, що Біблія – це голос Бога, Котрий промовляє до моєї душі». Знаходьте в собі під-

твердження свідчення, що Біблія – істинна, а Христос – Син Божий. Ми твердо переконані, що віримо не в хитрі вигадки.

Апостол Петро закликав своїх братів зростати «в благодаті й пізнанні нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа» (2 Петра 3:18). Зростаючи в благодаті, діти Божі дедалі більше розумітимуть Слово правди; вони побачать нове світло і красу в його святих істинах. Про це свідчить і до кінця свідчитиме історія Церкви всіх століть... «А путь праведних – ніби те світло ясне, що світить все більше та більш аж до повного дня!» (Прип. 4:18). Вірою ми можемо побачити майбутню перспективу. Згідно з обітницею Бога наші розумові можливості постійно зростатимуть; Його Божественні властивості з'єднаються з людськими, а всі спонукання душі перебуватимуть під безпосереднім впливом Джерела світла. І тоді ми зможемо радіти з того, що Бог пояснив нам усе, що нас бентежило; тоді стане зрозумілим усе, що ми не розуміли. І там, де обмежений людський розум бачив непорозуміння й плутанину, ми побачимо найдосконалішу прекрасну гармонію. «Тепер бачимо, як у дзеркалі, неясно; тоді ж – обличчям до обличчя. Тепер знаю частково, а тоді пізнаю так, як і сам був пізнаний» (1 Кор.13:12).

РАДІСТЬ У ГОСПОДІ

РОЗДІЛ 13

Діти Божі покликані бути представниками Христа, являючи людям доброту й милість Бога. Як Христос відкрив нам справжній характер Бога, так і ми маємо показати Христа світові, який так мало знає про Його щиру, милосердну любов. «Як Ти послав Мене у світ, – сказав Ісус, – так і Я послав їх у світ. Я в них, а Ти – в Мені... аби світ пізнав, що Ти Мене послав» (Івана 17:18, 23). Апостол Павло сказав учням Ісуса: «Ви – лист Христа... його знають та читають усі люди» (2 Кор. 3:3, 2). В особі кожного зі Своїх дітей Ісус надсилає «лист» світові. Якщо ви – послідовники Христа, то Він надсилає через вас «лист» до міста, до сім'ї, на вулицю, де ви живете. Оселившись у наших серцях, Ісус палко бажає відкритися через нас тим, хто ще не знає Його, не читав Його Слова, не чув Його голосу, що звертається до них із кожної сто-

рінки Біблії; котрі ще не пізнали Його любові, явленої в Його діях. Якщо ви – справжні учні Ісуса, то, можливо, люди, котрі ще не розуміють Слова Божого, прийдуть через вас до пізнання Його доброти й любові та присвятять себе на служіння Йому.

Призначення християн – бути носіями світла на шляху до Небес. Вони повинні освітлювати землю світлом, отриманим від Христа. Їхнє життя й характер мають давати людям правильне уявлення про Христа і Його служіння. Якщо ми Його послідовники, то своїм життям повинні свідчити, наскільки це служіння приємне нам. Християни, котрі виношують у своєму серці смуток і гіркоту, котрі нарікають і скаржаться, дають іншим неправильне уявлення про Бога та християнське життя. Вони справляють таке враження, ніби Бог не хоче зробити Своїх дітей щасливими, і в такий спосіб свідчать проти Небесного Отця.

Сатана тріумфує, коли Йому вдається схилити Божих дітей до невір'я та сумніву. Він радіє, коли ми не довіряємо Богові або сумніваємося в Його бажанні й силі спасти нас. Він тішиться, коли ми думаємо, що Бог хоче заподіяти нам шкоду. Сатана робить усе, аби представити Бога немилосердним і безжалісним: правду перетворює на обман та сповнює серця спотвореними поняттями про Бога. А ми, замість того щоб роздумувати над Божественною правдою про Небесного Отця, надто часто подумки зупиняємося на нашіптуваннях сатани й безчестимо Бога тим, що не довіряємо Йому та нарікаємо на Нього. Сатана намагається затьмарити релігійне життя людей. Він хоче, щоб воно видавалося виснажливим і важким. Якщо ж християнин своїм життям підтверджує таке уявлення про релігію, то своїм невір'ям він підкріплює обман сатани.

Багато людей занепокоєні власними помилками, нестатками, вадами, розчаруваннями; їхні серця сповнюються смутком та зневірою. Коли я була в Європі, одна сестра, якій докучали відчай і сумнів, попросила написати їй кілька слів підбадьорення. Наступної ночі, після отримання її листа, я побачила сон: ніби я була в саду, а чоловік, котрий, як мені здалося, був його господарем, супроводжував мене по саду. Я зривала квіти й насолоджувалася їхніми пахощами. Але раптом сестра, яка написала того листа і тепер ішла поруч зі мною, звернула мою увагу на колючки, що росли на її шляху. Сестра зупинилася, засмучена, і почала нарікати: «Шкода, що цей прекрасний сад настільки спотворений терням»... Вона не йшла стежкою саду за провідником, а блукала між терням та колючками. Тоді провідник сказав їй: «Не турбуйся про терня, воно може лише поранити тебе. Зривай троянди, лілеї і гвоздики».

Хіба у вашому житті не було світлих, радісних хвилин, коли ваше серце схвильовано билось під впливом Божого Духа? Оглядаючись назад і згадуючи пережите, хіба ви не знаходите чогось приємного? Хіба обітниці Божі, подібні до духмяних квітів, не ростуть уздовж вашого шляху? Невже ви не хочете, щоб їхня краса й пахощі сповнили ваше серце радістю?

Терня й колючки завдаватимуть вам болю. І якщо ви зриваєте їх та пропонуєте іншим, то не тільки самі нехтуєте Божою милістю, а й заважаєте іншим прямувати стежкою життя.

Нерозумно зберігати в пам'яті важкі спогади минулого, гріхи, розчарування; постійно говорити про них, оплакувати їх, доки розчарування повністю не здолає вас. Зневірена людина оповита темрявою; вона перешкоджає Божому світлу прони-

кати в її душу та кидає тінь на життєву дорогу інших людей. Нехай буде хвала, честь і подяка Господеві за те, що Він подарував нам світлі образи. Будемо ж у своїй пам'яті пов'язувати воедино всі докази Його любові, щоб завжди мати їх перед очима. Син Божий залишив трон Свого Отця і прийняв людську подобу, щоб визволити нас з-під влади сатани; Його здобута для нас перемога відкрила нам Небо і дала змогу побачити Царство Божої слави; грішний людський рід спасений від загибелі, до якої призвів гріх, та відновлений у спілкуванні з Богом; усі люди, котрі витримали Боже випробування завдяки вірі в Христа, зодягаються в Його праведність та підіймаються до Його престолу – ось над якими істинами Бог запрошує нас розмірковувати.

Сумніваючись у любові Бога та не довіряючи Його обітницям, ми безчестимо Його і зневажаємо Духа Святого. Як почувалася б мати, якби її діти постійно скаржилися на те, що вона не бажає їм добра, тимчасом як вона всіма силами піклується про їхні потреби й живе задля їхнього щастя? Якби вони засумнівалися в її любові, це поранило б її серце. Що відчував би батько, якби до нього так поставилися діти? Що може думати про нас Небесний Отець, якщо ми не довіряємо Його любові, котра спонукала Його віддати на смерть заради нас Свого Єдинородного Сина, аби ми могли досягнути спасіння. Апостол Павло писав: «Той, Хто Свого Сина не пощадив, а видав Його за нас усіх, то хіба разом з Ним не подарує нам і всього?» (Римл. 8:32). І все-таки дуже багато людей якщо не словами, то вчинками своїми говорять: «Господь усе це призначив не для мене. Можливо, Він любить інших, але не мене».

Такі думки шкодять нашій душі, бо кожне слово сумніву накликає на нас спокуси сатани, утверджує в нас схильність до маловір'я та засмучує ангелів, і вони змушені відійти від нас. Коли сатана вас спокушує, не говоріть слова сумніву чи невір'я. Якщо ви звертатимете увагу на його нашіптування, у ваше серце проникнуть недовір'я та бунтівні настрої. Розповідаючи про це іншим, ви не тільки шкодите собі, а й сієте у свідомості інших людей насіння, яке зійде і принесе гіркий плід у їхньому житті. Вплив ваших слів може виявитися не виправним і згубним. Ви, можливо, переживете спокусу та виплутаєтесь з тенет сатани, але ті, хто підпав під ваш поганий вплив, може, і не зможуть позбутися невір'я, посіяного вашим сумнівом. Тому надзвичайно важливо говорити лише про те, що дає духовну силу нашому життю.

Ангели уважно прислухаються до вашого свідчення про Небесного Вчителя, яке несете світові. Будемо ж більше говорити про Того, Хто завжди живий, щоб заступатися за нас перед Отцем! Коли ви вітаєте одне одного, нехай ваші серця й уста сповняться подякою Богові. Тоді ваші думки будуть спрямовані до Христа.

Усі люди зазнають випробувань і скорбот, які важко пережити, спокус, яким нелегко чинити опір. Не скаржтеся людям на свої труднощі, натомість відкривайте їх у молитвах Богові. Візьміть собі за правило ніколи не висловлювати жодної думки сумніву чи розчарування. Ви можете сприяти тому, щоб зробити життя інших радіснішим, зміцнюючи їх словами надії і святого підбадьорення.

Багато сміливих душ часто бувають пригнічені спокусами, і, здається, ось-ось сила зла переможе їх. Ніколи не позбав-

ляйте таких людей впевненості під час їхньої боротьби! Підбадьорюйте їх словами надії й утіхи, щоб вони не ухилилися від правдивого шляху. Коли ви будете так поводитися, від вас виходитиме світло Христа, «бо ніхто з нас не живе сам для себе» (Римл. 14:7). Вплив, про який ми навіть не підозрюємо, може або підбадьорити і зміцнити людей, або завдати глибокого болю й віддалити від Христа і Його правди.

Багато людей має хибне уявлення про характер і життя Христа. Вони уявляють Його позбавленим сердечного тепла й радості, суворим і похмурым. У таких самих похмурих тонах вони малюють собі релігійне життя християн.

Часто наголошують, що Ісус плакав, але невідомо, чи Він коли-небудь усміхався. Спаситель справді був «Страдник, знайомий з хворобами». Його серце було відкрите для страждання й горя кожної людини. Та хоч Його життя було сповнене самозречення, страждання й скорботи, Його дух ніколи не був пригнічений. На обличчі Ісуса не було відбитку незадоволення чи прикrostі, навпаки, воно завжди випромінювало мир і спокій. Серце Христа – джерело життя; і куди б Він не приходив, завжди приносив із Собою радість і мир, спокій і щастя.

Спаситель завжди був серйозним і цілеспрямованим, проте ніколи не був похмурым. Життя тих, хто бажає бути подібним до Нього, теж має стати серйозним та цілеспрямованим, і тоді вони усвідомлюватимуть глибоке значення особистої відповідальності. Легковажність зникне, не буде галасливих веселощів та грубих жартів. Релігія Ісуса Христа приносить мир, подібний до повноводної ріки. Вона не зменшує в нас світла радості, не пригнічує веселого настрою, не затьмарює соняч-

ної усмішки на обличчі. Христос прийшов у світ не для того, щоб Йому послужили, а щоб Самому служити. І якщо в нашому серці живе справжня любов, ми підемо Його слідами.

Якщо ми думатимемо про погані чи несправедливі вчинки інших людей, то не зможемо їх любити так, як Христос полюбив нас. Але коли наші думки зосереджуватимуться на чудовій любові й милосерді Христа, тоді зможемо виявляти такі самі почуття до інших. Ми повинні любити і поважати інших незалежно від їхніх помилок, котрі не можемо не помічати. Необхідно виховувати в собі смирення та скромність, терпеливе, поблажливе ставлення до помилок ближніх. Це знищить у нас егоїзм і зробить нас великодушними. Псалмист сказав: «Надійся на Господа й добре чини, землю замешкуй та правди дотримуй!» (Псал. 37:3). Надійся на Господа! Кожен день несе свої труднощі й турботи. Зустрічаючись із ближніми, як часто ми нарікаємо на життя! Скільки непотрібних тривог носимо в серці, скільки страху й занепокоєння вривається в наше життя! Як часто тягар турбот настільки пригнічує нас, що ми зовсім втрачаємо з поля зору милосердного, люблячого Спасителя, Котрий завжди готовий виконати наші прохання і допомогти в будь-якій біді...

Деякі люди живуть у постійному страху й метушні. Хоч вони щодня оточені очевидними доказами Божої любові, користуються щедрими дарами Його батьківської опіки, однак не помічають Його благословень. Їхні думки постійно зосереджені на різних неприємностях, котрі, на їхню думку, загрожують їм у майбутньому. А якщо справді виникають труднощі, то, якими б незначними не були, вони настільки засліплюють цих людей, що вони перестають бачити численні дари, за які мали б дя-

кувати Богові. Життєві труднощі не наближають їх до Бога – єдиного Джерела допомоги, – а навпаки, віддаляють від Нього, викликаючи занепокоєння і нарікання.

Чи можемо ми жити в такому невір'ї? Чому ми такі невдячні, такі недовірливі? Адже Ісус – наш найкращий Друг, і Небеса зацікавлені в нашому благополуччі. Не дозволяймо метушні й тривогам повсякденного життя бентежити розум і хвилювати серце! Інакше ми завжди будемо знаходити причину для роздратування та збентеження. Не шукайте самотності, вона ще більше залякує, тривожить і зовсім не допомагає долати перешкоди.

Можливо, ви зазнали невдачі в життєвих справах; вам загрожують збитки, а майбутнє здається похмурим і безперспективним? Не впадайте у розпач! Покладіть усі свої турботи на Бога, будьте спокійні та бадьорі. Просіть у Бога мудрості, щоб керувати своїми справами розумно, уникаючи втрат. Робіть усе залежне від вас, щоб досягти позитивних результатів. Ісус обіцяв нам Свою допомогу, але тільки тоді, коли ми виконуємо свої обов'язки. Якщо ви повністю довірилися вашому всесильному Помічникові та зробили все можливе – можете сміливо і спокійно дивитися в майбутнє.

Божа воля полягає не в тому, щоб Його діти жили під тягарем турбот. Господь не обманює вас. Він не говорить вам: «Не бійся. На твоєму шляху немає жодної небезпеки», бо знає, що є і небезпеки, і випробування. Бог відкрито говорить нам про них. Він не забирає Свій народ зі світу гріха і зла, натомість указує на безпечне сховище. Ісус молився за Своїх учнів: «Не благаю, щоб Ти забрав їх від світу, але щоб зберіг їх від злого» (Івана 17:15). Він сказав їм: «У світі зазнаєте страждання, але

будьте відважні: Я переміг світ!» (Івана 16:33). У Нагірній проповіді Христос дав Своїм учням настанови про необхідність повної довіри Богові. Вони були призначені для того, аби підбадьорювати Божих дітей у всі часи. І для нас сьогодні ці настанови містять повчання й потіху. Спаситель звертав увагу Своїх послідовників на птахів, які безжурно співають пісні. І хоч вони «не сіють, не жнуть», однак Отець Небесний піклується про них. Далі Спаситель запитує: «Хіба ви не цінніші від них?» (Матв. 6:26). Великий Бог піклується про людей і тварин, простягаючи Свою руку та задовольняючи потреби Своїх створінь. Він не залишає птахів без уваги. І хоч не кладе їм їжу до дзьоба, проте передбачив усе необхідне для їхнього існування: птахи збирають зерна, які Він розсипав для них, заготовляють «будівельний матеріал» для своїх гнізд, годують пташенят. З веселим співом вони звершують свою працю, оскільки Отець Небесний турбується про них. А чи ви не кращі за них? Ви здатні мислити і свідомо поклонятися Богові, отже, чи не цінніші за птахів? Невже Творець і Хоронитель нашого життя, Котрий створив нас за Своєю подобою, не перейматиметься нашими потребами, якщо ми покладемося на Нього?

Христос звернув увагу учнів на багату рясноту польових квітів, що милують око своєю простою красою, якою Небесний Отець обдарував їх на знак Своєї любові до людини. Він сказав: «Подивіться на польові лілії, як вони ростуть». Краса і простота цих квітів значно перевершують славу Соломона. Найпрекрасніший одяг, створений людською майстерністю, не може зрівнятися з природною красою створених Богом квітів. Ісус запитує: «Якщо ж польову траву, яка сьогодні є, а завтра

буде вкинута в піч, Бог так зодягає, то чи не краще зодягне вас, маловіри?» (Матв. 6:30). Якщо Бог – Небесний Митець – обдарував прості квіти, які за один день в'януть, такими ніжними різноманітними барвами, то чи не більшою турботою огорне тих, кого створив за Своєю подобою? Ці слова Христа засуджують замішання, метушню й сумнів маловірного серця. Господь бажає бачити Своїх синів і дочок щасливими, спокійними і слухняними. Ісус каже: «Мир залишаю вам, Мій мир Я даю вам. Не так, як світ дає, Я даю вам. Хай не тривожиться ваше серце і не лякається» (Івана 14:27). І далі: «Це Я сказав вам, щоб Моя радість перебувала у вас і щоб ваша радість сповнилася» (Івана 15:11).

Щастя, до якого ми прагнемо з корисливих міркувань, відмовляючись від виконання власних обов'язків, не може бути стійким і тривалим; воно швидко минає, наповнюючи душу почуттям самотності й гіркоти. Лише служіння Богові приносить радість і задоволення. Християнин не блукає сумнівними стежками, він не підвладний смуткові та розчаруванню. Навіть якщо не насолоджуємося втіхами в цьому житті, ми можемо з радістю надіятися на майбутнє вічне життя.

Уже тут, на землі, християнин може зазнати радості спілкування із Христом, насолоджуватися світлом Його любові, постійно втішатися Його присутністю. З кожним днем ми можемо ставати ближчими до Ісуса, набувати глибшого досвіду в пізнанні Його любові, подумки осягати славну Небесну Вітчизну. Тому не втрачаймо надії та, як ніколи раніше, сповняймося твердою рішучістю й упевненістю. «Аж доти допоміг нам Господь» (1 Сам. 7:12) і допомагатиме до кінця.

Пам'ятаймо незаперечні докази того, що Господь здійснив для нас, аби вирвати з руки ворога; пам'ятаймо всі благословення, якими Він нас обдарував; сльози, які витер; труднощі, які усунув; болі, які полегшив; страх, який прогнав; потреби, які задовольнив; щедроти, які послав, – і в такий спосіб зміцнімося силою, аби звершити решту нашої земної подорожі.

Ми не можемо не думати про труднощі, котрі чекають на нас у прийдешній боротьбі. Але, оглядаючись у минуле і дивлячись у майбутнє, скажемо: «Аж доти допоміг нам Господь». «А сила твоя – як усі твої дні» (П. Зак. 33:25). Господь не пошле нам випробування понад наші сили. Тому будемо працювати там, куди Бог нас пошле, та непохитно вірити: яким би не було випробування, Господь дасть силу його витримати.

Настане час, коли небесні брами відчиняться для Божих дітей і з уст Царя прекрасною музикою слави полинуть слова благословення: «Прийдіть, благословенні Мого Отця, успадкуйте Царство, приготоване вам від створення світу!» (Матв. 25:34).

Тоді викуплені будуть ласкаво прийняті в Небесній Вітчизні, яку приготував їм Ісус. Їхні нові співгромадяни відрізнятимуться від тих, котрі оточували їх на грішній землі. Там не буде нечестивих і невірних. Спасенні спілкуватимуться з тими, хто переміг сатану і силою Божої благодаті досягнув досконалості характеру. Кожний гріховний нахил та недосконалість, які докучали їм на землі, будуть усунені кров'ю Христа. Вони будуть освітлені Його славним сяйвом, що перевершує блиск сонця. У них засяє моральна краса й досконалість

Христового характеру. Як безгрішні істоти, вони стоятимуть перед великим білим престолом, поділяючи велич і переваги ангелів.

Дивлячись на славу прийдешню спадщину, «що дасть людина взамін за свою душу?» (Матв.16:26). Вона може бути бідною, однак мати таке внутрішнє багатство й гідність, якими світ ніколи не міг би її наділити. Душа, спасенна й очищена від гріха, повністю посвячена на служіння Богові, безцінна в очах Неба. У присутності Бога і святих ангелів Небеса радіють кожній викупленій душі та лунає святий тріумфальний гімн перемоги.

Еллен Уайт
Дорога до Христа

Директор видавництва **В. Кулага**
Головна редакторка **І. Джердж**
Переклад з англійської **О. Перванчук**
Коректура **Л. Шаповал**
Верстка **Т. Романко**
Дизайн обкладинки **Т. Романко**
Відповідальна за друк **Т. Грицюк**

Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.
Друк офсетний.
Підписано до друку 25.09.2025 р. Гарнітура HelveticaNeuiCyr.
Наклад 13 500 прим.
Свідоцтво: серія ДК № 787 від 28.01.2002 р.

Видавництво «Джерело життя»
04107, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А

тел.: +380 (99) 45-595-45
email: dzherelo@ukr.net
bookson.com.ua